

BERETNING

FRA

KATASTROFEUTVALGET I BERGEN OG LAKSEVÅG

I ANLEDNING AV FLYÅTAKET DEN 29. OKTOBER 1944

INNHold

1. Rapporten
2. Bilag til rapporten
3. Protokollen
4. Bilag til protokollen

R A P P O R T

om flyåttaket den 29. oktober 1944,
avgitt av katastrofeutvalget i Bergen og Laksevåg.

Natten til den 29. oktober fant flyåttak sted over Bergen og Laksevåg. Allarm ble meldt kl. 1.40, hvoretter varslingsapparatene straks ga videre signal for befolkningen. Sa. kl. 1.45 begynte bombekastingen og skyttingen som varte i sa. 3 kvarter. Kl. 3.25 gikk signalet "faren over".

Straks åttaket begynte, ble luftvernets observasjonsposter besatt, det for beredskap inneliggende mannskap meldte seg i løpet av få minutter, og meget snart meldte også allarm-plassene mannskapene for utrykkingsklare. Jfr. for øvrig rapport fra luftvernssjefen (bilag 1).

Brannvesenet fikk kl. 1.58 melding om brann i Elektrisitetsverket, Lars Hillesgate. Dette viste seg dog ved brannvesenets framkomst å være en ren ubetydelighet. Derimot observertes herfra større brann i Spesialfabrikken (Lars Hilles gate 17). I løpet av en times tid var man herre over ilden. Taktet og loftet var da ødelagt.

Fra Spesialfabrikken observertes videre brann i elektrisitetsverkets bygg i Strømgaten. Også her var taktet og loftet ødelagt da man etter en times tid var herre over ilden.

12 minutter over 2 meldtes brann på Nøstet. Det viste seg her å være storbrann. Brannvesenet fikk således den oppgave å kjempe mot 3 branner samtidig. Brannen på Nøstet var forårsaket av nedkasting av sprengbomber, hvorav i allefall 5 eksploderte, etterlatende seg store bombekraterer i en linje fra et sted like øst for tilfluktsrommet i Baneveien til Det gamle teater. Som følge av eksplosjonene bredte ilden seg med rasende fart, godt vedlikeholdt av sterk syd-sydøstlig vind. Slokningsarbeidet vanskeliggjordes ytterligere ved at der var "blindgjengere" blitt liggende i strøket. Herved forårsakedes også direkte skader idet 4 brannmenn ble drept og 9 såret ved eksplosjon av "blindgjenger". Brannvesenets innsats var således her meget farefull, men ikke desto mindre ble her ytt et framrakende arbeid under vanskelige omstendigheter. Omkring kl. 7½ var brannen på det nærmeste slokket. Etterslokkingen fortsatte ut over dagen.

På Laksevåg meldtes brann i Søre Våg kl. 2.39 og i Övre Holen kl. 3.06. Brannvesenets arbeid her vanskeliggjordes som i Bergen ved inntredende eksplosjoner fra "blindgjengere", og likeledes ble arbeidet sterkt hemmet av vannledningsbrudd. Skadene gikk hovedsakelig ut over de husene i Övre Holen og Kringsjåveien som allerede var skadd ved åttaket den 4. oktober.

Man henviser for øvrig til rapportene fra brannvesenet i Bergen og i Laksevåg (h.h.v. bilag 2 og 3).

Katastrofeutvalgets formann trådte i virksomhet så å si umiddelbart etterat åttaket var begynt, til ivaretagelse av slike forføyninger som åttakets voldsomhet gjorde det sannsynlig vilde bli påkrevd.

Formannen satt seg således snarest gjørlig i forbindelse med innkvarteringssjefen (ved dennes stedfortreder kontorist Christiansen, idet innkvarteringssjefen selv var bortreist for helgen) og foranlediget at han åpnet samlestasjonene i Domkirkens og Johannes menighetshus samt i Fridalens interimskirke. Også Korskirkens samlestasjon ble for øvrig åpnet når der ble bedre overblikk over brannens omfang.

I de to førstnevnte samlestasjoner ble der sørget for bespising av de skadelidte ved siden at man tok seg av hovedoppgaven å skaffe hus. Til stasjonene i Fridalen og Korskirken meldte der seg ganske få, så disse stasjoner kunde stenges igjen forholdsvis snart. I det hele gikk dette arbeid ganske hurtig unna slik at stasjonene alle sammen var lukket igjen den 7. november. Der var da skaffet hus til ca. 200 personer.

Stedfortredende innkvarteringssjef fikk også pålegg om å foranledige åpnet kontoret for hjelpeorganisasjonenes virksomhet under innkvarteringssjefens tilsyn og satte dette i gang etter samme retningslinjer som etter 20. april. Det gjaldt særlig om å få i stand utdeling av gangklær idet de fleste rammete måtte forutsettes å ha mistet det vesentligste av hva de hadde. Utdelingen forutsattes å skje gjennom Røde Kors og N.S.H. etter behovet i den utstrekning disse organisasjoner hadde beholdninger til disposisjon, og fra deres lokaler i h.h.v. "Permanenten" og Domkirkegaten 6a. Fra byens befolkning tilflöt der for övrig organisasjonene betydelige tilskudd av klær og sengetöy m.v. til utdeling. Senere på morgenen satte formannen seg i forbindelse med magister Meyer p.v. av Røde Kors og herr Björdaal p.v. av N.S.H. for å få apparatet i gang. Man gikk den første tid fram etter den linje som ble anlagt etter 20. april. Ved den oversikt man etter hvert fikk over forholdene, viste det seg at man kunde gi hjelpeorganisasjonene en noe friere stilling overfor innkvarteringssjefen uten å skade sikkerhet og rettferdighet i utdelingsarbeidet. For övrig henviser man til innkvarteringssjefens rapport (bilag 4).

I Laksevåg var det ikke så presserende med åpningen av samlestasjoner som i Bergen, idet det rammete strök i Laksevåg for den vesentligste del var evakuert på forhånd. Innkvarteringsnemnda i Laksevåg åpnet imidlertid samlestasjonene i Nygård skole og i Fyllingsdalen, og i löpet av natten kom der til førstnevnte stasjon inn 22 husvilde, som ble bespist og skaffet hus i löpet av den første uken. Se for övrig rapporten fra innkvarteringsnemnda i Laksevåg (bilag 5).

Formannen trädte videre i forbindelse med bygningssjef Madsen og avtalte med ham åpning av materialkontor på samme måte som man hadde dette etter 20. april. Dog var det ufornödent denne gang å få en representant fra næringsdepartementet til kontoret, idet apparatet var således innarbeidet etter forrige gang at det kunde fungere uten den heri liggende kontroll. Bygningssjefen ble også anmodet om å gi melding til firmaet Wallendahl & Sön a/s om å holde åpent fra kl. 14 til ekspedering av etterspørselen etter diverse fornödent materiell som spiker m.v.

Materialanvisningskontoret i Bergen har også Laksevåg som virkeområde. Der er i tilknytning til dette kontor åpnet et kontor under bygningssjefen i Laksevåg, hvor publikum fra skadeströkene i dette herred kan få utlevert og utfylt söknadsskjema for materialer, og hvor disse skjema påføres attestasjon, hvorefter viderebehandlingen skjer ved materialkontoret i Bergen. M.h.t. materialattestasjonen og hva den har foranlediget henvises til bygningssjefens rapport (Bilag 6).

Formannen gjorde vedtak om kontantutdeling til de skadelidte i likhet med hva der ble gjort etter 20. april. Utdelingen foretas ved 4. rådmanns kontor som forrige gang. Fungerende rådmann Svencke ble underrettet snarest.

Formannen trädte så i forbindelse med fylkesmannen, og traff med ham avtale om kunngjöring i en ekstrautgave av "Morgenavisen" av de foran omtalte tiltak. Av fylkesmannen mottok formannen melding om at N.S. personale og hirden var

beredt til innsats, og at personalet vilde bli dirigert til samlestasjonene, mens hirden vilde bli satt inn ved siden av T.N. i rydningstjenesten.

Formannen hadde videre konferanse med sjefen for det sivile luftverns sanitet, doktor Moene, om rådgjerder m.h.t. belegget på det kommunale pleiehjem, hvis bygg var ganske sterkt skadd. Det hadde vært sanitetssjefens tanke å anbringe belegget - som i første omgang var ført over til Konsertpaleet - på samlestasjonen i Domkirkens menighetshus, og et mindre antall (14) var allerede anbrakt foreløpig på stasjonen i Fridalen. Man ble no imidlertid enig om at belegget foreløpig kunde plasseres på Ny-Kronborg skole, dog med forutsetning om snarest evakuering derfra idet skolen er forbeholdt helserådet som reserve epidemistasjon. Se for øvrig sanitetssjefens rapport (bilag 7).

Formannen trådte også i forbindelse med forsynings-sjefen og foranlediget at denne traff de nødvendige forføyninger for å skaffe rasjonerte varer til matlagingen til katastroferammete og hjelpemannskaper. Den suppe som tiltrengtes, ble skaffet gjennom Bergensmeieriet, og smørbrød gjennom Hotel Rosenkrantz.

Kl. 10 om formiddagen den 29. oktober mottok formannen melding fra luftvernsjefen om at katastrofeutvalget måtte overta det videre rydningsarbeid fra samme dag kl. 12. Herom ga formannen de fornødne underretninger og pålegg til 2. rådmannen og T.N., hvis avdelingsleder direktør Normann ble tilforordnet 2. rådmannens kontor for å holde fornøden kontakt mellom dette og rydningsmannskapene. Ryddingen av gatene var i det vesentligste ferdig etter 8 dager. På brann-tomtene ved Nøstet fortsattes ryddingen godt og vel ut november, likesom denne rydning har trukket etter seg endel ytterligere gaterydding.

På Laksevåg var gateryddingen gjort unna allerede den 31. oktober i den utstrekning at gatene var farbare for kjøring. Arbeidet med ytterligere utbedring av skader som bombenedslag hadde voldt ved dannelse av bombekratere, brudd på vann- og kloakkledninger m.v., drives framleis (primo desember). Tomteryddingen er der ikke gjort noe med idet der ingen mennesker omkom på Laksevåg ved denne ulykken, hvorfor der ikke har vært noen særlig oppfordring for katastrofeutvalget til å ta fatt på dette arbeid.

Således etablertes og virket i store trekk det apparat som skulde til for å sette i gang både den første hjelpen til de skadelidte og opprydningen i de skadde strøk - i den utstrekning disse oppgaver påhviler katastrofeutvalget.

Luftvernets rednings- og rydningstjeneste var - som det framgår av det foran anførte - på vanlig måte gått forut for katastrofeutvalgets.

~~Det er på dette tidspunktet at katastrofeutvalget har tatt over ansvaret for ryddingen av gatene og tomter på Laksevåg og i de skadde strøk i byen, og at det er vedtatt å utarbeide en plan for ryddingen av disse strøkene.~~

I anledning av denne katastrofen meldte seg med fornyet styrke spørsmålet om avakuering. Der forelå allerede på et tidlig tidspunkt etter katastrofen opplysning for formannen at ministerpresidenten vilde gi særlige bestemmelser, hvilke da også kom i lov av 2. november om visse bestemmelser for evakuering. Kort etter mottok formannen nærmere direktiver herom

fra fylkesmannen, som var gitt bemyndigelse av innenriksdepartementet til å foreta det fornødne på departementets vegne.

Hovedbestemmelsen i disse direktiver gikk ut på snarest mulig evakuering av visse deler av befolkningen fra de strøkene i Bergen og Laksevåg som grupperer seg om Puddefjorden, på Laksevågsiden så langt nord-vestover som til Nygårdsvik. Evakueringen skal skje fortrinsvis frivillig. Dog kan visse kategorier av gamle pålegges å evakuere, likeså folkeskolens og enno ikke skolepliktige barn. Der ble likeledes gitt pålegg om oppnevning av et evakueringsutvalg samt oppretting av et kontor for dette.

Formannen hadde oppnevnt et evakueringsutvalg allerede den 30. oktober i forventning om kommende evakueringsbestemmelser, og dette ble da satt inn for den oppgave som var gitt av fylkesmannen. Likeså ble der etablert et evakueringskontor i Nygårds skole og i forbindelse med dette et stödnadskontor for evakuerte - til forberedelse og behandling av alle spørsmål som reiser seg omkring evakueringen, og spørsmålene om stönad etter bestemte retningslinjer av evakuerte ut over de satser som er hjemlet i forordningen av 31. oktober 1940.

Det kan her også nevnes at formannen gjennom fylkesmannen har rettet henvendelse til statsmyndighetene om å få oppnevnt en nemnd med mandat å fastsette priser på hoteller og andre etablissementer som tas i bruk til gjennomføring av evakueringen.

Evakueringsutvalget med kontoret samt stödnadskontoret er kommet i arbeid, og evakueringen er i gang. I skrivende stund er således pleiehjemmets belegg - den ikke sengeliggende del - under evakuering til Framnes, belegget på Solheims gamle hjem er flyttet til Frekhaug, Haraldsplassens sammen med like mange fra private familjer til Adland. Menighetspleierens og Røde Kors's Barnehjelp, hvis administrasjonsapparat forelå ferdig fra tiden etter 20. april, var igjen kommet i virksomhet etter 4. oktober, og har no fortsatt denne etter 29. oktober. Der er av sa. 3800 innkomne söknader om evakuering av barn behandlet sa. 3400. Sa. 2700 barn er kommet ut av byen ved nevnte organisasjons formidling, mens sa. 500 av de nevnte 3400 har skaffet seg plass under hånden ved familjens egen hjelp. Ved barnehjelpens arbeid er på denne måten Ladegårdens Barneasyl evakuert til Manger og Morgengry Barnehjem på Laksevåg til Alversund. Likeså er Nykirkens Barneasyl evakuert. Plasseringen foretas såvel kolonivis som enkeltvis. Barneevakueringen overvåkes/et særlig for dette öyemed av formannen i katastrofeutvalget oppnevnt utvalg. Se for övrig rapporter fra Menighetspleieren og Røde Kors' Barnehjelp (Bilag 8,9, og 10).

I forbindelse med evakueringen har stadsfysikatet tatt opp spørsmålet om hva der særlig skal gjøres med tuberkulöse som kommer inn inder evakueringen. Slike syke kan ikke plasseres i felleishusholdninger med andre og heller ikke innlosjeres hos private. Tuberkuloseanstalter i nabofylkene er derfor spurt om hvor mange tuberkulöse fra Bergen de kan ta imot, og til innenriksdepartementets helseavdeling er der gjort henstilling om å ha oppmerksomheten henvendt på forholdet og å gi direktiver som kan muliggjøre en eventuell utflytning av tuberkulöse fra Bergen. Det gjelder først og framst tuberkulöse fra de strök som fortrinsvis skal evakueres, men henvendelsen peker for så vidt lenger som der fra Lungegårdens sykehus er gjort henvendelse til stadsfysikus om utflytning. Man henviser for övrig til rapporten fra stadsfysikus (bilag 11).

Som følge av at katastrofen inntrådte på en søndag, meldte der seg visse vansker med forpleining av folk beordret til innsats. For å møte disse vansker for framtiden traff formannen foranstaltninger til opprettelse av 3 krisedepoter. Avtale ble truffet gjennom forsyningssjefen med Nygårds Handelsforening om opprettelse av disse depoter, hvor der for påkommende tilfelle skal forefinnes matvarer til 250 personers foreløpige behov på hvert sted.

Da der etter katastrofen den 20. april oppsto atskillige vansker m.h.t. underbringelse og godtgjørelse til utenbys arbeidere som var blitt beordret hit til utførelse av midlertidig reparasjon på skadde bygninger, har formannen allerede på et tidlig stadium etter siste katastrofe (2. november) trådt i virksomhet med sikte på å få satt ut i livet den da i lengere tid bebudete katastrofetariff. Gjennom kretsmeklingsmannen er der rettet henvendelse til riksmeklingsmannen, og der er da som foreløpig resultat herav kommet til et forslag, som kommunen har gitt forhånds tilsagn om å godta. Forslaget berører imidlertid også krigsskadetrygden for bygninger og finansdepartementet, og saken står da formentlig nå på disse, idet man ikke har fått melding enno om noen endelig ordning. Så langt som det er lidd nå, vil formentlig katastrofetariffen, om den går i orden, få mindre betydning for heromhandlede katastrofe.

M.h.t. fordelingen av innkomne bidrag skal man meddele at formannen har anbefalt overfor fylkesmannen at hovedutvalget for utdeling som ble oppnevnt av fylket etter 20. april ulykke, også gis i oppdrag å fungere etter 29. oktober og eventuelt senere ulykker som skyldes krigshandling. I forbindelse hermed har formannen henstillet til fylket å gjøre henvendelse til departementet med sikte på å oppnå at staten gir regler for direkte økonomisk støtte til kriserammete, idet for det første de innkomne gaver etter 20. april visstnok for det vesentligste vil gå med til støtte av de dengang rammete, og der for det annet er meget store behov for støtte til dem som ble rammet den 29. oktober - såvidt man skjønnsmessig kan vurdere det, hensyn tatt til de bidrag som er kommet inn. For tiden foreligger ikke melding om hva den ovennevnte henstilling til statsmyndighetene har hatt til resultat.

M.h.t. den midlertidige reparasjon av skadde eiendommer springer det straks i øynene at så omfattende som de reparable skadene på hus enn var den 29. oktober, så ligger de dog langt under omfanget av disse skader den 20. april. Arbeidssituasjonen har derfor ligget lettere an denne gangen. På den annen side har materialsituasjonen vært atskillig vanskelig. Byens lagre var for det første meget små, og til å begynne med måtte man låne f.eks. takpapp hos tyske tjenestesteder. Ved henvendelse til næringsdepartementet fikk man tilsagn om hjelp derfra. Men transportsituasjonen har vanskeliggjort materialtilførselen, og forholdet er for øvrig også det, at selv med departementets hjelp er det ikke mer enn det nødørfstigste som har stått til disposisjon. Behovet har dog etter materialkontorets opplysning kunnet tilfredsstilles så noenlunde. Særlig takstein og delvis murstein - det gjelder da de permanente reparasjoner - har det vært knapt om, så man har måttet be næringsdepartementet spesielt med henblikk herpå å foranledige at Graverens Teglverk får levere disse materialer til Bergen. Denne levering har nemlig tidligere vært stanset. Man har nå fått tilsagn om at Bergen vil bli tilgodesett med endel murstein som A/S Nordag har liggende ved Bø Teglverk i Telemarken.

Der er på grunnlag herav søkt til vedkommende tyske myndighet om en tildeling på 300000 murstein til Bergen. For så vidt taksteinen angår har no næringsdepartementet gitt anvisning på å søke behovet dekket hos Graverens Teglværk. Værkets evne til under de noverende forhold å kunne tilfredstille behovet er dog visstnok tvilsom. Stillingen er no imidlertid den m.h.t. de midlertidige reparasjoner at disse for Bergens vedkommende stort sett er foretatt. På Laksevåg er forholdet det, at det bare var få eiendommer som ble påført skader som blir gjenstand for reparasjon. Til dels var der totalskade fra før, og til dels var skadene av det omfang at reparasjon antas utelukket.

Tallmessige oppgaver over skader, hjelpeaksjoner m.v. kan på noverende tidspunkt bare gis ufullstendig.

Man hitsetter:

Skade på personer:

Hittil konstatert 38 døde. Derhos er 2 savnede, som formontlig kan telles med, hvorved man kommer til endelig tall 41.

Behandlet ambulant ble 97 personer.

Av disse ble 17 innlagt på sykehus.

Ellers innlagt på sykehus 14.

Disse tall berører utelukkende Bergen idet der denne gang ikke kom noen mennesker til skade på Laksevåg.

Skade på bygninger i Bergen:

43 bygninger ble totalt ødelagt.

19 bygninger ble meget sterkt skadd.

295 bygninger mindre skadd, av disse hadde ss. 250

bare glass - og takskader.

Av kommunale bygninger eller bygninger hvis vedlikeholdsutgifter kommunen bærer, ble der skadd ss. 30, herunder gassverkets minste beholder i Jekteviken, hvorfra der ved anledningen lekket ut 2400 m³ gass.

4 av gassverkets hovedledninger ble brutt, en på 3 steder.

På byens hovedvannledningsnett ble der forårsaket 5 brudd, nemlig 1 i Komediebakken, 1 i Nøstosmuget, 2 på Engen samt 1 på sjøledningen ved Florida.

På kloakkledningene kom der brudd på hovedledningen

Håkonsgate - Komediebakken.

Reparasjonen av disse brudd har etter oppgave kostet kr. 6.321.78. Reparasjon av hovedvannledningen på Engen og av sjøledningen er dog unntatt idet reparasjon enno ikke er foretatt.

Man henviser for øvrig til rapport fra vannverkssjefen

(bilag 12).

Veivesenets arbeid med rydning og reparasjon av gater hadde pr. 16. november kostet kr. 11.048.78 og ventes av veivesenet å komme på ialt kr. 13.000.--.

Noen oversikt over den økonomiske rekkevidde av skadene på bygninger har man enno ikke. Man kan bare oppgi at der er meldt til Krigsskadetrygden for bygninger 510 skader, hvorav 43 er ekspedert; for disse 43 er satt skadetakster til beløp kr. 133.285.- etter prisene av 1940 (hvortil kommer kr. 17.465.- for provisorisk reparasjon). Etter prisene 1944 er takstbeløpet kr. 160.775.--

For Laksevågs vedkommende var skader på bygninger:

24 totalskaddede hus (herunder også bygg som ved angrepet den 4. oktober var blitt delvis skadd).

12 sterkt skaddede.

14 lettere skaddede. Av disse er det 4 som bare har vindus

og takskader.

På ledningsnettene var der 9 brudd på 6 vannledninger, hvorav det vesentligste på 12"- ledningen i Kringsjåveien. Omkostningene med reparasjonene herav foreligger der ikke oppgave over. Lysverkene ledningsnett hadde også betydelige skader.

Fra Krigsskadetrygden har der ikke kunnet skaffes skadeoppgaver særskilt for 29. oktober idet trygden har ført oppgavene samlet for begge ulykker i Laksevåg. Tallene for begge ulykker stiller seg da slik:

390 skader anmeldt,

47 derav skjedert til samlet skadetakst kr. 873.510.- (prisene av 1940), hvortil kommer kr. 8.100.- for provisorisk reparasjon. Tallene er så meget høyere enn for Bergen da der var større fabrikkbygg som ble ødelagt (f.eks. Kleivdals fabrikk).

M.h.t. igangsatte hjelpeaksjoner kan meddeles:

Bergens kommune stillet til disposisjon kr. 25.000.- til kontanthjelp og lån. Herav er medgått kr. 12.510.-.

Ved Røde Kors' innsamlinger er kommet inn sa. kr. 78.500.-.

Ved innsamling i pressen er kommet inn sa. kr. 9.400.-

Næringslivets komite har mottatt sa. kr. 11.712.82.

Dette beløp utdeles utelukkende til enker.

Gjennom Røde Kors' og N.S.H. er der ved utdeling av klær og sko hjulpet anslagsvis 7000 personer - anslaget satt på grunnlag av den optelling som hittil har funnet sted.

Katastrofeutvalget i Bergen og Laksevåg
i desember 1944.

Alf Johannessen
ordfører.

Herbert Mowinckel

FORTEGNELSE OVER BILAG TIL KATASTROEBEUTVALGETS
RAPPORT OM ULYKKEN DEN 29. OKTOBER 1944:

1. Rapport av 27. november fra Luftvernssjefen
 2. " " 17. " " brannsjefen i Bergen
 3. " " 22. " " " " Laksevåg
 4. " " 6. " " innkvarteringssjefen i Bergen
 5. " " 28. " " innkvarteringsnemnda i Laksevåg
 6. " " 14. " " byggningssjefen i Bergen
 7. " " 14. " " luftvernets sanitetsjef
 8. " " 12. " " Menighetspl. og R. K. Barnhjelp
 9. " " 15. " " " " " " "
 10. " " 30. " " " " " " "
 11. " " 13. " " helserådet i Bergen
 12. " " 18. " " vannverksjefen i Bergen
-

Rapport

over Det sivile luftverns innsats under bombeangrepet den
29. oktober 1944.

Kl. 0140 meldtes flyalarm og de offentlige varslingsapparater ble straks satt igang.

På Sentralkommandoplassen begynte lederne å innfinne seg kl. 0145 og snart var representanter fra samtlige tjenestegrener også møtt fram.

Observasjonspostene ble også besatt av de faste observatører umiddelbart etter alarmen. Det inneliggende beredskap på brannstasjoner, politistasjoner, sanitetsalarmplasser og beredskapsvaktene av redn.- og rydn. tjenesten meldte seg også utrykningsklare allerede i løpet av få minutter. Før 10 min. var gått begynte også de forskjellige alarmplasser å melde inn utrykningsklare lag av framstøtmannskaper.

Kl. 0150 meldtes fra obs.postene om angrep på Laksevåg og brann ved Lysverkene. Observasjonspostene holdt så under hele angrepet og senere under skadebekjempelsen Sentralkommandoplassen underrettet om bombenedslag, skader, branner og disses videre utvikling.

Kl. 0155 ble meldt at Hovedbygningen, Lysverkene brennede.

Kl. 0158 disponertes første brannbil, til Lysverkene.

Kl. 0206 meldtes om bomber kastet i retning Nordnes og Dokkeskjærskaien og

Kl. 0207 meldtes om stor bombeeksplosjon på Nøstet.

Kl. 0212 " " brann på Nøstet.

Kl. 0215 sendtes ambulanserbiler til Nordnes og Nøstet for å undersøke om skadete.

Kl. 0216 disponertes første brannbil til Nøstet.

Kl. 0208 meldtes om strømbrudd på Laksevåg og

Kl. 0212 " " vannledningsbrudd på Laksevåg.

Kl. 0217 sendtes første sanitetsbil til Laksevåg for å disponeres derfra. Man hadde da ennå ikke mottatt skademeldinger derfra til tross for at det var observert stort angrep på den siden. Senere dirigeres også ut flere biler både fra D.S.L. og Industriluftvernet, inntil man fikk melding om minimale skader på sivile personer og eiendommer.

Kl. 0235 fikk avsnittsjefen i Laksevåg ordre om å disponere selvstendig, grunnet de store skader i byen.

Kl. 0230 Ble første melding om innesperrete fra Nøstet, i Komediebakken 3 avsendt fra skadestedet.

Kl. 0236 disponertes første redn.- og rydn.lag til Nøstet.

Kl. 0255 meldte første organiserte gruppe av Industriluftvernet seg til tjeneste.

Da skadene utviklet seg, ble senere alle grupper i Industriluftvernet anmodet om å sende disponible mannskaper og materiell til skadestedet Nøstet.

Kl. 0306 ble samleder sendt til Nøstet for å lede skadebekjempelsen på stedet.

Kl. 0305 ble det gitt ordre om å oppsette reservesykehusene på Fridalen og Storetveit. Meldingen om angrepet tydet på store skader på Laksevåg og i Bergen, med tilsvarende innrykk av sårete.

Da man senere fikk bedre oversikt over det forholdsvis lite antall skadete ble reservesykehusene igjen nedlagt.

Kl. 0258 kom forespørsel fra Innkvarteringsjefen om samlestasjonene skulle opprettes. Dette ble en stund senere besvart bekreftende, da man bedre hadde fått oversikt over forholdene.

Kl. 0325 gikk signalet "Faren over".

På Laksevåg var det samme strøk som ble skadet ved angrepet den 4/10 som også denne gang fikk angrepets tyngde. Av den grunn oppstod ikke store nye skader, idet hovedsakelig det var tidligere skadete hus som ble rammet. Da også dette strøk praktisk talt var helt evakuert, oppstod det ingen personskader eller drepte. Endel hus i Øvre Holen ble antendt, og de fleste brente ned. Brannvernet kunne ikke settes inn, før angrepet var over. Tidsinnstilte bomber, som eksploderte hindret slokkingen. Slokkingen bød også på store vanskeligheter, da vannledningen var avstengt utenfor Holen skole, p,gr,a, vannledningsbrudd. Ialt var 55 mann fra brannvernet + 6 fra Industriluftvernet innsatt. 25 hus totalskadet og 7 så sterkt at de neppe kan repareres.

I Lars Hillesgt. 17 og Elektrisitetsverkets gamle bygning i Strømg. fikk man begrenset brannen til taket og loftsetasjen etter ca. 1 times slokkingsarbeid hvert sted. Disse branner ble antagelig forårsaket av lysbomber.

Strøket omkring Komediebakken.

Da første brannbil kom fram her, fantes et hus på vestsiden av Komediebakken ved Teatergt. i full brann. Et hus lengre nede i Komediebakken var rast sammen, men ikke antendt. Hjortepoteket var skadet. En bombe som så ut til å være revnet og derfor antokes å være uskadelig ble observert ved Gamle teater. Slangen ble lagt ut og slokking påbegynt. Kl. 0238 eksploderte en bombe tett ved brannfolkene, og herved ble brannmestrene Bastiansen og Jensen og brannkonstabel Berland drept. Leiemann Solheim ble helt begravet. Ved hans rop om hjelp, løp en brannmann til og fikk gravet vekk endel jord så ansiktet ble fritt. Deretter løp han til bilen for å hente en spade. I mellomtiden skjedde en ny eksplosjon, og Solheim ble helt begravet under de vedlige jordmasser. Den brannmannen som skulle hjelpe ham ble skadet i benet. En av Det sivile luftverns biler med hjelpebrannmenn og materiell ble ved en eksploderende bombe rammet av et stort sprengstykke som gikk inn gjennom døren i styrehuset. Han som satt ved siden av sjåføren ble så sterkt skadet, at han døde 2 dager etter. Mannskaper ellers på bilen ble også skadet.

Der skjedde ialt 10 eksplosjoner mens skadebekjempelsen foregikk, den siste kl. 0317. Dette forårsaket foruten de 5 drepte at 9 brannmenn, 5 redn.-og rydn.mannskaper og 1 av sanitetsmannskapet ble mere eller mindre skadet. Dessuten ble en brannbil, en personbil for brannvernet, en av Det sivile luftverns biler med motorpumpe, samt en sanitetsbil sterkt ramponert, foruten at en mengde slokkingsmateriell og annet materiell gikk tapt.

Rednings- og rydningsmannskapene hadde også et meget vanskelig arbeide. Da det p.gr.a. eksplosjonene snart begynte å brenne i de hus hvor det kunne antas å være innesperrete, måtte gjennomskjningen foregå hurtigst mulig. På grunn av de stadig eksploderende bomber, måtte lagene flere ganger trekke seg tilbake, og ved at brannvesenet også stadig måtte bryte av, grep ilden om seg med voldsom fart. Herved måtte letingen etter innesperrete i antenåte hus ofte helt oppgis. Sanitetet arbeidet hele tiden i samarbeid med brannvesen og redn. og rydn., og fikk bragt sårete fortest mulig til l.hjelpstasjonene og de hardest skadete videre til sykehusene. De drepte ble bragt til Gades Institutt. Da Det gamle sykehus var sterkt truet måtte patientene her reddes ut, og en større styrke sanitetsmannskaper fra alpl. Kalmarhuset og Røde Kors hjelpekorps besørget dette. Patientene ble midlertidig overflyttet til Konsert Palæet mens ca. 20 sengeliggende ble bragt til Fridalen l.hjelpstasjon. Kl.0900 om morgenen sørget sanitetet for overflytting fra Konsert Palæet til Ny-Kronborg skole, mens sanitetsmannskaper og mannskaper fra Røde Kors hjelpekorps også assisterte med flytning av senger og materiell fra Gamle sykehus.

Oversikt over døde og sårete ved flyangrep den 29/10-44.

<u>l.hjelpbehandlete</u>		<u>hvorav innlagt</u>	<u>innlagt direkte</u>
Kalmarhuset l.hj.st.	57	Ved Storetv. reserve- sykehus	8 3
		Haukeland	6
Løgevakten	35	"	1
Fridalen l.hj.st.	2	"	2
Ole Bull kjelleren l.hj.st.	2		
St.Franciskus sykehus	1		
		Betanien sykehus	4
		Diakonisseklinikken	1
<hr/>			
l.hj.behandlede	97	Innlagt sykehus	17 13
<hr/>			
l.hj.behandlede	97	Innlagt sykehus	30 skadete ialt 110

Døde meldt v/Gades Institutt 35 stk. hvorav 23 menn og 12 kvinner.

Kl. 1100 ble det etter konferanse besluttet at Katastrofeutvalget skulle overta det videre arbeide på skadestedet.

for luftvernsjefen:

Erling Thue
sign.
avdelingsleder,

Rapport over brannvesenets arbeide

under og etter flyangrepet 29/10-44.

.....

I. Brannmeldinger. Disposisjoner.

det vises til vedlagte oversikt, bilag 1.

II. Brannvesenets styrke. Frammøte.

Da flyalarmen gikk, rådet brannvesenet over den faste vaktstyrke, 67 mann. Praktisk talt samtlige tjenestefri mannskaper av det faste brannkorps møtte i løpet av 2 timer etter flyalarmen. Frammøte av hjelpebrannmenn var dårlig i den første time på grunn av den sterke skytning. Etter 3 timer var møtt ca. 160 mann. I alt møtte av det faste brannkorps 145 og av hjelpebrannmenn 332, tilsammen 477 mann, hvorav den vesentligste del deltok i slokningsarbeidet. Dessuten deltok Industriluftvernets brannavdelinger i slokningsarbeidet med ialt sa. 140 mann.

III. De enkelte brannsteder.

1. Lars Hillesgate 17. Spesialfabriken.

Kl. 0158 ble 1 vogn fra Hovedstasjonen beordret til Elektrisitetsverket, Lars Hillesgt. Det viste seg her at det bare var en ubetydelig brann langs husveggen. Etter at denne var slokkes, rykket vognen til Lars Hillesgate 17, hvorfra det var observert stor brann.

Ved brannvesenets ankomst fantes taket over den store 6 etasjes murbygning i full brann. Ved hjelp av 3 slanger, hvorav 2 ble ført opp trappene og 1 opp automobilstigen, som i mellomtiden var kommet til stede, lyktes det i løpet av en times tid å begrense ilden og hindre den i å spre seg til etasjene. Taket og loftet ble ødelagt. I etter-sloknningen deltok tyske brannmenn og soldater.

2. Elektrisitetsverkets gamle bygning i Strømgaten.

Dette er en større 2 etasjes murbygning med delvis innredet loft. Brannen ble observert av slokningsmannskapene i Spesialfabriken, og da brannen her var under full kontroll, kjørte bilene og endel av mannskapene til det nye brannsted.

Ved framkomsten brente det kraftig i tsket og i loftsetasjen i det hjørnet av bygget, som vender mot Lars Hillesgate. Etterhvert ankom forsterkning, og brannen ble begrenset i løpet av 1 times tid med ialt 6 stråler. Taket og loftsetasjen i den antente del av bygningen ble ødelagt. Eftersloknningen pågikk til utover ettermiddagen.

Begge disse branner er antagelig forårsaket av lysbomber.

Kl.0260 rykket en bil med en brannmester som observatør til strøket bak Bibliotek, hvorfra det var meldt brann. Det viste seg å være blind alarm.

Kl.0221 rykket en bil til Klosteret. Også dette var blind alarm.

3. Strøket omkring Komediabakken.

Kl. 0207 innløp melding om stor eksplosjon og kl. 0212 melding om brann på Nøstet. Kl. 0216 ble en vogn fra Sandviken stasjon sendt til stedet og 7 min. senere ble sendt en vogn fra Hovedst.

Da bilen fra Sandviken kom fram, fantes et hus på vestsiden av Komediabakken ved Teatergaten i full brann. Et hus lenger nede i Komediabakken var rast sammen, men ikke antent. Hjørteapoteket på hjørnet av Teatergaten og Komediabakken var skadet. En bombe ble observert ved Det gamle teater. Bomben så ut til å være revnet, og mannskapene gikk ut fra at den var ufarlig. Sammen med Hovedstasjonens mannskaper ble så slokkingen påbegynt. Kl. 0238 eksploderte en bombe i slokkingsmannskapens umiddelbare nærhet. Herved ble brannmestrene Bastiansen og Jensen, brannkonstabel Berland og leiebrannmann Solheim drept på stedet. 9 mann ble såret ved denne og følgende eksplosjon som inntraff noen minutter senere. Det utlagte slangemateriell ble begravet. En brannbil og en personbil tilhørende brannvesenet ble sterkt skadet. Vannledningen i Teatergaten ble brutt. Ved en senere eksplosjon ble en av Det sivile luftverns biler fra alarmplassen Geofysen rammet av et stort sprengstykke. Høyre bildør og bensintanken på motorpumpen som sto på lastepanet, ble ødelagt. Hjelpebrannmann Hartvedt ble så hardt såret at han avgikk ved døden 2 dager senere.

Som følge av eksplosjonene spredte ilden seg med rivende hastighet i den brannfarlige trebebyggelse, som for en vesentlig del besto av en- og toetasjes beboelseshus. Den sterke syd-sydøstlige vind bidrog også til å spre ilden.

Slokkingsarbeidet foregikk under de mest farefulle omstendigheter på grunn av de tidsinnstilte bombers eksplosjoner, som varte til kl. 0317. I alt var der antagelig 10 eksplosjoner.

Under disse forhold måtte slokkingsarbeidet i første rekke ta sikte på å hindre brannene i å spre seg utover den egentlige skadeområde. En rekke begynnende branner i nabobebyggelsen bl.a. i Det gamle sykehus' bakbygning ble slokket for nevneverdig skade var anrettet.

På vedlagte skisse er vist angrepsretningen for de innsatte stråler. I alt ble innsatt 75 stråler med en samlet slangelengde på ca. 15000 m. Slokkingsvann ble tatt dels fra sjøen dels fra vannledningen. Etter vannledningsbruddet i Teatergaten måtte motorpumpe kobles inn i dette strøk på grunn av trykksynkningen.

Kl. 0730 var brannen på det nærmeste slokket. Etterslokkningen pågikk utover dagen.

Ved brannen og eksplosjonene er et område omkring Komediabakken på ca. 10.000 m² fullstendig rasert. I alt er 45 hus totalskadet, nemlig:

Banesmuget nr. 1	Lønnesmuget nr. 2
" " 3	Nøstemuget " 2
" " 5	" " 4
" " 7	" " 6
" " 9	" " 8
Baneveien nr. 14b	" " 10
" " 14d	" " 12
" " 17	Nøstetorvet nr. 2a
" " 18	" " 2b
" " 19	" " 6
" " 20	Svertesgt. nf. 13 (Røde Kors
" " 21	garasje)
Engen" " 39 (Det gamle teater	Teatergaten nr. 1
med beboelseshus)	" " 3
" " 40	" " 5 (Bygninger
	tilhørende
	Det komm.
	Pleiehjem)

"	"	2
"	"	3
"	"	4
"	"	5
"	"	6
"	"	7
"	"	8
"	"	9
"	"	10
"	"	12
"	"	13
"	"	14
"	"	15
"	"	16
"	"	17
"	"	18

15 hus i nabostrøket er sterkt skadet.

Forøvrig er husene i vid omkrets påført skader i form av innblåste vinduer, større og mindre takskeer etc.

Under utgravningen av ruinene er funnet likene av 34 omkomne. 9 personer er fremdeles savnet, og en regner med at også disse er omkommet.

.....

Brannene på Laksevåg.

Ødeleggelsene på Laksevåg er i store trekk gått ut over de samme strøk, som ved angrepet den 4.10-1944. Den materielle skade på den sivile eiendom er ikke så stor som da, idet det no vesentlig er gått ut over hus, som da ble mere eller mindre skadet.

I alt er 25 hus i Øvre Holen og Kringsjåvøien totalskadet, og 7 er så sterkt skadet at de neppe kan settes i stand igjen. Ingen mennesker ble drept eller såret.

Forøvrig vises til brannsjef Henriksens rapport av 8.d.m.

Bergen Brannvesen, den 16. nov. 1944.

S. Gjessing (sign)
brannsjef.

R. Thaulum (sign)

Utdrag av innløpne brannmeldinger m.v.

samt oversikt over brannvesenets disposisjoner under og etter flyangrepet den 29/10-44.

Fluelarm kl 0140.

Zaren over kl 0328.

Brannmeldinger m.v. til Sentralkontrollanoppløssen

Disposisjoner

Zl.	Fra	Innhold	Kl.	Utrykningsordre
0150	Inseets obs.post	Det branner ved lysverkene		
0155	Kalmarhuset	Stort angrep på Laksøveg. Mange lysborber. Borbenoelag Elektrisitetsverket.		
0155	Hovedpolitst.	Hovedbygningen. Lysverkene branner.		
0155	Inseet	Lysverkene synes ikke lenger å brenne.		
0157	Kalmarhuset	Brann Nygårdsstangen.	0158	31 til Elek.verket Lars Hilløst.
0159	"	Laksøveg. Masse lysborber, brannene tilltar.		
0202	Hovedbrannst.	Signal fra Daniel Hansengst.	0201	Brannvester Gjosdal til Elek.verket.
0204	Inseet	Lyskjær som av brann v/ jernbanest. eller bak biblioteket.		
0205	Hovedstasjonsjon	Zn tysker meldor: Brann i Lars Hilløst. 20.	0205	34 bak biblioteket for undersøkelse med brannvester Bestmannson.
0207	Kalmarhuset	Stor borboeksplosjon, kstet.		
0209	")	Eksplosjon med brann, Nygårdsstangen, i. Elløsgate.		
0210	Inseet)			

Kl. Fra Innhold

Kl. Utrykningsordre

0210 Museet Stor eksplosjon Nordnes.

0209 38 til Lars Hillesgt. ved Asnes bygge med 8 mann.

0212 " Brann etter bombenedslag, Nøstet, Jonsvollsgt., Banevegen.

0213 " Brannen tilltar retning Sørveågen.

0215 Svingen Laksev. Det brenner antagelig Karineholmen og/eller Bergens lek. Verksteder.

0216 34 til Jonsvolls-gaten.

0217 Museet Bomber på Florvåg. Brannen på Nordnes tilltar.

1
5
1
0220 Hovedbrannst. Stor brann i Lars Hillesgt. 17, Specialfabrikken.

02- Museet Stort nytt angrep. Flere eksplosjoner på Nygård, Laksevåg.

02- " Tåkbrann og etasjebraun på Klosteret, Nordnes. Kraftig flamme i Lars Hillesgt.

0222 Kalmarhuset Brannen på Nøstet tilltar. Flere hus antent.

0221 Bli med mannskap og redskap til Klosteret.

0223 39 til Teatergt. med brann. Baattiansen.

(Bilag 2)

0225	Museet	Takbrann bak lysverkenees bygg. Sterk tilt. brann.	0225	Al. pl. Stølen: BML til Møstet.
0228	"	Flyene trekker vestover.	0229	Branning. som observatør Møstet-Nordnes med BO.
0229	Hovedbrannst.	Det brenner voldsomt i omformerst. Elektr.- verket.		
0230	Museet	Ny angrepsbølge.		
0233	Hovedbrannst.	Brannmester Jensen melder: Det brenner i Banesmyg ovenfor Hjørtapotek. Trenger reserve- mannskaper.		
0235				
0235	Luftvernsljefen	Laksevåg avsnitt disponerer selv.		
0238	Museet	Eksplisjoner på Møstet like ved forr. brann.	0238	Bil til Banevegen m/ mannskap og redskap.
0240	Hovedbrannst.	Stor eksplosjon på Banevegen.		
0241	Bilavdelingen	Stor brann på Møstet.		
0244	Kalmarhuset	Det gamle sykehus truffet. Antagelig brann.		

Kl. Fra

Innhold

Kl.

Utrykningsordre

(Bilag 2)

- 0245 Branning. Mange blindgjengere i Teatergt. Flere brannfolk skadet. Send hjelp.
- 0245 Samb. of. Grutte Ca. 20 innesperrete v/ Engen. Stor brann. Takbrann i omformerst. L. Hillegst. Takbrann L. Hillegst. 17.
- 0247 Museet Nye eksplosjoner på Engen, Jonsvollgst.
- 0248 " Kraftig eksplosjon.
- 0250 Lungegården al.pl. Stor brann i gamle Lysverksbygningen.
- 0257 Kalmarhuset Ny eksplosjon på Møstet. Det samme meldt kl. 0258, 0303, 0305, 0312, 0317 ialt antagelig 10 eksplosjoner.
- 0252 B 12 med 5 mann til Teatergt.
- 0257 Al.pl. Holen: SMI til Det gamle sykehms.
- 0258 BX2 til Møstet.
- 0259 Al.pl. Geofysen: SMI til Banevegen. Meld dere til brannmester Jensen.
- 0300 Hovedbrannst. Send om mulig folk og materiell Elek.verket.
- 0305 Industribr. v. Send alle brannfolk Teatergt.-Møstegt.
- 0309 Kalmarhuset Værrapport: Vindstyrke: sterk, retning: S, skydekke: 7/10, temp. +5, barometer 760.
- 0310 Hovedbrannst.: 10 mann Baneveg-Teatergt.
- 0316 Laksevåg avsn. Brann meldt i flere hus Ø. Holen. Ikke vann. Kringesjøvel avsperrret av tyskere ved Holen skole. Ordonaens sendes utover for om mulig å få kontakt med al.pl. Wæstard, Laksevåg.

Kl. Fra

Innhold

Kl.

Utr kningssordre

0327 Kalmarsuset Engen. Sammenrussninger. Eksp. artet skning av brannen.

0329

B5 til Lars Hillesgt. - Strøngt. Hovedbr. st. 6 brannfolk + 20 sivile mannskaper til Banoveien-Teatergt.

0331 " Brannen lysverke synes sløkket.

0329

0331 Al.pl. Geofysen

EMIs mannskap og bil skadet v/Banavegen. Bilen kjørt Legevakten med mannskapene, som no er under behandling. Bilen kan ikke brukes.

0332 Grøtte

Brannen sprer seg på Møstet. Send brannmatr., hjelpemannskaper R+R, sanitet øyeblikkelig.

0337

Al.pl. Kronstadtorget: EM1 med flest mulig mannskaper til Teatergt.

0337

Sporveien: Send disponible brannmannskaper til Banavegen - Teatergt.

0338

Tana avsn.: Send brannmannsk. og redskaper til Møstet.

0342

Hovedbr.st.: BX3 til Møstet med brannmannskap og sivilmannskap.

0343 Laksevåg avsn.

Motorsykkelordnans returnert etter patrulj. Kom ikke lenger enn til Holen sk. Branner på det militære område, Laksevågsgnettet. Ellers intet å melde.

0345

Al. pl. Stølen: Ledige brannmannskaper og redskaper til Møstet.

0346 Hovedbrannst.

B1 returnert fra E. verket med 5 mann.

0351

Al.pl. Fridalen. Brannmannskap og redskap til Møstet.

0355 "

B5 returnert fra Lars Hillesgt.

0355

Br.mester Bratteteig med O-615 til Møstet. O-615 returnerer til Hovedstasjonen.

I tiden 0401 - 0426 innløp en rekke meldinger om at brannen på Møstet øker voldsomt i retning mot sjøen (vindretningen).

0404

20 sivile + 10 brannmenn til Møstet.

- 0409 Grøtete Send om mulig BX til Havneing. vesenets boder, Nøstet.
- 0413 Lars Hillesgt. 17 Mere slanger og norske mannskaper ønskes. Der er tyskere uten matr. Brann i taket.
- 0419 35 m/ mannskaper og sivile til Gartnerg. t.
- 0420 Alle sivilmannskaper til Nøstet. Likeledes brannmester Berentsen.
- 0423 EK1 til Havneing. vesenets boder, Nøstet.
- 0430 Industribr.v: Gruppe 2-10: Gruppene sender disp. mannskaper og matr. av Brannvern og R+R. R+R melder seg ing. Knudsen, Engen. Brannvern melder seg på Nøstet til brannmester.
- 0431 Bl til Nøstet med br.mester Gjesdøl.
- 0437 10 mann, sivile og 200 m. slange Lars Hillesgt. nr.17
- 0440 Kalmarrhuset Laksevågnesset, Ø.Holen, Kringesjø. Brannen tiltar med kollosal styrke.
- 0457 " Branner i Nøstegaten.
- 0506 20 mann til Vestre Muralmenning.
- 0525 Samtlige al.pl.: Send alle disp. brannmannskaper til Nøstet. Meld dere brannmesteren.
- 0537 Samtlige obs. Flere meldinger om at brannene på Ø.Holen tiltar meget.
- 0552 poster. Flere hus i brann i Ø.Holen (nr.33, 35, 36 og 38). Sterkt gnistregn tenner bebyggelsen v/ Kringesjø. Vann fra standard ved Holen skole. Hele strøket utenfor Holen skole uten vann.
- 0610 Laksevåg avsn.: Flere hus i brann i Ø.Holen (nr.33, 35, 36 og 38). Sterkt gnistregn tenner bebyggelsen v/ Kringesjø. Vann fra standard ved Holen skole. Hele strøket utenfor Holen skole uten vann.

Kl. Fra

Innhold

Kl

Utrykningsordre

0633 Kallrannuset-

Siranson

Brenneno på Nestet avtar.

0618

Sattlige al.pl.: Brannmannskap som melder seg heretter sendes til Hovedbrannst.

0657 Laksevåg avsn.

Ø. Holen nedbrent. Ingen assistanse nødvendig. Foreløbig ikke konstatert større skade andre steder. Undersøkelse i det skadete område blir foretatt så snart det lyser. Ingen melding om skadete eller innesperrete.

0643

Hvis flere disp. brannmannskaper melder seg, bes dette meldt pr. tlf. til Hovedst. (Melding til Industribrannvernet).

0709 (Sattlige obs.post.
0712

Øvre Holen. Sprengning av feltet. Brannen tilter. Flere hus truet. Stor eksplosjon.

0723

Gruppe 2, Industribr.v. sendes til Holen, Laksevåg.

Rapport vedrørende brann etter flyangrep på Laksevåg den 29.
oktober 1944.

Kl. 0142 gikk luftvernsignalet "Flyalarm" B. 1 med 1 brannformann og 2 mannskaper kjørte - etter spredningsplanen - straks opp til alarm-plass "Svingen" og besatte denne kl. 0145. I Laksevåg brannstasjon befant seg Brannsjefen, 2 mann og B.2.

Så kl. 0148 begynte store styrker av fremmede fly å kaste bomber over verkstedsområdene i Søre- og Nordre Våg. Kl. 0206 varslet den auto-matiske varseling for vanntrykket, vannledningsbrudd. Kl. 0208 gikk det elektriske lyset. Så kl. 0239 var angrepet over og fra brannstasjonen observertes da brann i Søre Våg samt en stor brann i Bergen. Så snart det møtte mannskaper i stasjonen ble så kl. 0250 et vannsperringslag sendt til krysset Håsteinsgate - Damsgårds gate hvor 9" ledningen ble stengt på stoppeventil i kum nr. 40. Da den ytre del av Kringsjåvei, Øvre Hølen, Oldernes, Gledesnes, Nygårdsvik, dels Nygård og Simonsvik var evakuert etter forrige flyangrep (4. oktober 1944) og telefonforbindelsen med alarm-plass Nygård - Laksevåg var brutt ble en motorsykelordonans sendt utover Kringsjåvei for å melde inn skader i strøkene. Denne returnerte kl. 0306 og meldte brann i Øvre Hølen og at veien var sperret av et større krater ved oppkjørselen til Hølen skole.

En vannavsperringspatrulje rykket ut med lastebil fra Laksevåg brannstasjon og foretok stengning av stoppeventiler i kummene nr. 55 og 91 ved Hølen skole. Stengningen måtte foregå langsomt for at reduksjons-ventilen kunne følge med i vannreguleringen så der ikke oppsto rørbrudd på den del av vannledningsnettet som ikke var skadet. Kl. 0347 var der fullt trykk på 12" vannledning til stoppeventilkum 91 ved Hølen skole. Det utenforliggende strøk, samt Laksevågnesset og Nordre Våg var uten vann, da der også var brudd på 6" ledning i Kringsjåvei og 6" ledning Nordre Våg - Oldernes.

Med forannevnte lastebil fulgte med et brannvernlag (BL) og materiell. Fra alarm-plass "Svingen" kom brannbil 1 (B.1). 12" vannled-ning i Kringsjåvei fra krysset Øvre Hølen ble forbundet med den innenfor- liggende ledning over bruddsted ved oppkjørsel til Hølen skole ved hjelp av 2 slangeutlegg fra brannkum nr. 55 til hydrant nr. 69. Stoppeventiler i kum nr. 92, 93 og 97 ble stengt, og vannet førtes gjennom 12" ledning ut til Kringsjå. Der var flere brudd på vannledningen til Øvre Hølen så den kunne ikke benyttes.

Fra kum nr. 55 ble utlagt 1 slange som forgrentes til 2 slan-ger i Øvre Hølen. Fra hydrant nr. 107 ble utlagt 1 slange til slokning i Kringsjåvei. Fra hydrant nr. 116 ble utlagt 1 slange som ble tilkoblet motorsprøyte Goliath III hvorfra der førtes 2 slanger til Øvre Hølen. Adkomsten var meget vanskelig da der overalt lå deler av sprengte hus og med tids mellomrom var der 5 eksplosjoner i Øvre Hølen og 1 eksplosjon ved ved Kringsjåvei nr. 112 under vannsperringen og slokkingsarbeidet.

Skaden gikk utover husene i Øvre Hølen og Kringsjåveien som den 4/10 -44 ble mere eller mindre skadet og som no fikk større skade eller totalskadet.

55 mann deltok i slokkingsarbeidet samt 6 mann med red-skaper fra Bergens Blikktrykkeri's bedriftsbrannvern.

Følgende hus er totalskadet (styrtet helt sammen eller brent).

Øvre Hølen: nr. 1.4.6.17.18.19.20.20a.21.22.22a.23.24.24a.25.26.27.28.

30.32.34.36.38.

Kringsjåvei: nr. 87 og 112.

Følgende hus ble så sterkt skadet at de knapt kan istandsettes:

Øvre Hølen: nr. 2.12.13.15.16a.18a.

Kringsjåvei: nr. 98.

LAKSEVÅG BRANNVESEN, den 8. november 1944.

A. Henriksen (sign.)
brannsjef.

Rapport vedrørende flyangrep den 29. oktober 1944.

Søndag den 29. oktober 1944 kl. 0142 gikk luftvernsignalet "Flyalarm". B.I med 1 brannformann og 2 mannskaper kjørte - etter spredningsplanen - straks opp til alarmplass "Svingen" og besatte denne kl. 0145. I Laksevåg brannstasjon befant seg Brannsjefen, 2 mann og B.II.

Sa. kl. 0148 begynte store styrker av fremmede fly å kaste bomber over verkstedsområdene i Søre- og Nordre Våg. Kl. 0206 varslet den automatiske varsling for vanntrykket vannledningsbrudd, kl 0208 gikk det elektriske lyset. Sa. kl. 0239 var angrepet over og fra brannstasjonen observertes brann i Søre Våg samt en stor brann i Bergen. Så snart der møtte mannskaper i stasjonen ble sa. kl. 0250 et vannavsperringslag sendt til krysset Håsteinsgt. - Damsgårdsgt. hvor 9" ledning ble stengt på stoppeventil i kum nr. 40. Da den ytre del av Kringsjåveit, Øvre Holen, Oldernes, Gledesnes, Nygårdsvik, dels Nygård og Simonsvik var evakuert etter forrige flyangrep (4. oktober 1944) og telefonforbindelsen med alarmplass Nygård - Laksevåg var brutt ble en motorsykelordonans sendt utover Kringsjåveit for å melde inn skader i strøkene. Denne returnerte kl. 0306 og meldte brann i Øvre Holen og at veien var sperret av et større krater ved oppkjørselen til Holen skole.

En vannavsperringspatrulje rykket ut med lastebil fra Laksevåg brannstasjon og foretok stengning av stoppeventiler i kummene nr. 55 og 91 ved Holen skole. Stengningen måtte foregå langsomt for at reduksjonsventilen kunne følge med i vannreguleringen så der ikke oppsto rørbrudd på den del av vannledningsnettets som ikke var skadet. Kl. 0347 var der fullt trykk på 12" vannledning til stoppeventilkum nr. 91 ved Holen skole. Det utenforliggende strøk, samt Laksevågnesset og Nordre Våg var uten vann da der også var brudd på 6" ledning i Kringsjåveit og 6" ledning Nordre Våg - Oldernes.

Med fornevnte lastebil fulgte med et brannvernlag (EL) og materiell. Fra alarmplass "Svingen" kom brannbil 1 (b.I). 12" vannledning i Kringsjåveit fra krysset Øvre Holen ble forbundet med den innenforliggende ledning over bruddsted ved oppkjørsel til Holen skole ved hjelp av 2 slangeutlegg fra brannkum nr. 55 til hydrant nr. 69. Stoppeventiler i kum nr. 92, 93 og 97 ble stengt og vannet førtes gjennom 12" ledning ut til Kringsjå. Der var flere brudd på vannledningen til Øvre Holen så den kunne ikke benyttes.

Fra kum nr. 55 ble utlagt 1 slange som forgrantes til 2 slanger i Øvre Holen. Fra hydrant nr. 107 ble utlagt 1 slange til slokking i Kringsjåveit. Fra hydrant nr. 116 ble utlagt 1 slange som ble tilkoblet motorsprøyte Goliath III hvorfra der førtes 2 slanger til Øvre Holen. Adkomsten var meget vanskelig da der overalt lå deler av sprengte hus og med tids mellomrom var der 5 eksplosjoner i Øvre Holen og 1 eksplosjon ved Kringsjåveit nr. 112 under vannavsperringen og slokkingsarbeidet.

Skaden gikk utover husene i Øvre Holen og Kringsjåveiten som den 4/10 - 1944 ble mere eller mindre skadet og som no fikk større skade eller totalskadet.

55 mann deltok i slokkingsarbeidet samt 6 mann med redskaper fra Bergens Blikktrykker's bedriftsbrannvern.

Følgende hus er totalskadet (Styrtet helt sammen eller brendt):
Øvre Holen: nr. 1, 4, 6, 17, 18, 19, 20, 20a, 21, 22, 22a, 23, 24, 24a, 25, 26, 27, 28, 30,

32, 34, 36, 38,

Kringsjåveit: nr. 87 og 112.

Følgende hus ble så sterkt skadet at de knapt kan istandsettes:
Øvre Holen: nr. 2,12,13,15,16a,18a,

Kringsjåvei nr. 98.

Under slokkingsarbeidet fikk en mann fra Bergens Blikktrykkeri avskrapet endel hud på det ene leggben og er der senere satt seg betendelse i saret så han er borte fra sitt daglige arbeide i bedriften.

Vannverket.

Bombeangrepet fårårsaket skade på vannledningsnettets således at vannet måtte avstenges i Kringsjåvei ved Holen skole og i Søndre Vågsgate ved Bergens Mek. Verksteder, Laksevåg. De utenforliggende strøk ble uten vann. Til slokkingsarbeidet i Øvre Holen og Kringsjåveien ble der utlagt 2 slanger fra brannkum ved Holen skole. Disse ble lagt over bruddstedet på 12" ledningen i Kringsjåveien og forbundet til hydrant ved Kringsjåveien nr. 108 og ble vannet ført utover til stoppeventil utenfor Kringsjå således at slokkingsarbeidet ble foretatt fra hydranter og brannventil i Kringsjåveien. Der var flere brudd på vannledningen til Øvre Holen så denne ledning ble avsperrret i Kringsjåveien.

Bruddene var i mindre antall og omfang enn 4/10 og den provisoriske anordning med slanger over bruddstedet i Kringsjåveien gjorde det mulig at vi delvis fikk levert vann til det utenforliggende strøk under reparasjonen av bruddet på 12" ledningen.

Arbeidet med utbedring av 12" ledningen ble påbegynt den 29/10. Bruddet var av stort omfang og måtte der anordnes provisorisk omkjøring for trafikken. Torsdag den 2/11 var bruddet utbedret og vannet påsatt vannledningsnettets utenfor Kringsjå så den provisoriske anordning med slanger ble fjernet.

Følgende brudd var på ledningsnettets:

På 12" ledning i Kringsjåveien ved nr. 98,	1 brudd
På 6" ledning i Kringsjåveien ved nr. 98,	1 brudd
På 6" ledning i veien ved Kleivdal,	1 brudd
På 6" ledning til Øvre Holen,	3 brudd
På 6" ledning på Laksevågness (tysk område)	2 brudd
På 9" ledning i Søndre Vågsgate " "	" "

var den private anbring til Søndre Vågsgate 26 brukket på hovedrøret.

Vannet er nå påsatt hele vannledningsnettets, unntatt Øvre Holen og delvis i Nordre Våg samt 6" ledning i Kringsjåvei. Der arbeides fortsatt med utbedring av vannledninger etter flyangrepet 4/10 samt utbedring av hydranter.

En er ikke sikker på om der kan være flere brudd på de ledninger som ikke er reparert da dette først vil vise seg når de synlige brudd er utbedret og vannet settes på.

Laksevåg brannvesen og vannverk, den 22. november 1944.

A. Henriksen (sign.)
 Brann- og vannverksjef.

Rapport over Innkvarteringssjefen's arbeide etter flyangrepet 29/10 d.å.
for tiden 29/10 - 5/11 :

Kontoret ble besatt kl. 3 natt og der ble straks ringt til Kommandoplassen og spurt om Samlestasjonene skulle settes i beredskap. Dette fikk vi ikke rede på med det samme, men en stund etter kom der ordre fra Luftvernsjefen at endel av stasjonene i Bergen og Laksevåg skulle åpnes.

Samlestasjonene i Johannes Menighetshus ble åpnet kl. 3.30 og Domkirkens Menighetshus kl. 4. Samlestasjonenes betjening var møtt fram og satt stasjonene i full beredskap. Der ble gjentagne ganger telefonert til Laksevåg, for å få Samlestasjonene der åpnet, men telefonen var ødelagt. Det viste seg senere at der ingen skadete var på Laksevåg.

Kl. 4.40 var samlestasjonen i Fridalens Interimskirke i beredskap og kl. 4.15 stasjonen i Korskirkens Menighetshus.

Da der ble meldt at Pleiehjemmet skulle flyttes ble stasjonen i Domkirkens Menighetshus utstyrt med ekstra tepper og madrasser, med henblikk på å ta imot endel gamle fra Pleiehjemmet.

Ved 5 tiden ble der bestilt suppe til samlestasjonene fra hotell Rosenkrantz. Til Johannes Menighetshus 75 liter, Interimskirken 50 liter og til Domkirkens Menighetshus 50 liter, desuten smørbrød til samtlige stasjoner. Maten var på plass i 7 tiden og utdelt etter hvert som de husvulle kom inn.

Fra innkvarteringssjefens kontor ble der om morgenen rekvirert lastebiler og busser for å transportere pasientene fra Pleiehjemmet (som midlertidig var plasert i Konsertpalæet) til Nykronborg skole hvor Sanitetssjefen i konferanse med herr ordføreren hadde bestemt at de foreløbig skulle anbringes.

14 av Pleiehjemmets pasienter som midlertidig var innbragt til Fridalens førstehjelpstasjon, ble flyttet til Fridalens samlestasjon, for senere på dagen å bli overført til Nykronborg skole. Likeledes ble der besørget flytting av endel gamle fra sine skadete hjem til Nykronborg skole.

Ordføreren avla inspeksjon på innkvarteringssjefens kontor v/ 3.30 tiden og foretok deretter inspeksjon av samlestasjonene.

Da innkvarteringssjefen f.t. var bortreist, ble arbeidet ledet av hans stedfortreder Christiansen. Innkvarteringssjefen satte seg i forbindelse med kontoret kl. 8. søndag morgen, og konfererte om forskjellige ting, og sa: at han kom til byen kl. 18, til hvilken tid han også møtte på kontoret og overtok ledelsen av arbeidet.

Der ble søndag formiddag konferert med hotell Rosenkrantz om å levere middagsmat (lapskaus) til samlestasjonene, men da også Pleiehjemmet skulle få mat derfra, ble en enig om at Pleiehjemmet stillet råstoff til disposisjon og at maten ble kokt på Rosenkrantz, både til Pleiehjemmet og til samlestasjonene. En ordning som var meget tilfredsstillende. Til kvelds fikk de skadelidte smørbrød og havresuppe.

Ved 21 tiden (søndag) foretok Innkvarteringssjefen sammen med sin stedfortreder inspeksjon av samtlige samlestasjoner som var i drift.

Der ble av herr ordføreren gitt beskjed om at de skadelidte foreløbig skulle bli bospist ved de to samlestasjoner, Johannes Menighetshus og Domkirkens Menighetshus. En ordning som varte til onsdag middag. Fra den tid overtok Røde Kors bospisningen, idet der ble utstedt matbiletter ved stasjonene. Mandag og tirsdag leverte Bergensmeieriet kjøttsuppe.

Transport:

Fra tidlig søndag morgen var en behjelpelig med å skaffe biler til borttransportering av de skadelidte's innbo.

Fra mandag (30/10) ble en enig med kjøresentralen om at de skadelidte som trengte bil skulle få bevidnelse herfra, hvorefter Kjøresentralen avviste bil.

Innkvartering:

Ved Domkirkens samlestasjon meldte der seg første dag 140 mennesker, hvorav 65 overnattet, og ved Johannes samlestasjon 130, hvorav der overnattet 78. Ved Fridalens samlestasjon overnattet 19 personer.

Gjennom samlestasjonene og kontoret er der til nå anvist hus til 186 personer.

Korskirkens samlestasjon ble nedlagt søndag, idet de som var møtt fram der, ble overflyttet til Domkirkens Menighetshus.

Fridalens Samlestasjon ble nedlagt tirsdag 21/10 og fra lørdag 4/11 ble Domkirkens samlestasjon nedlagt, idet de 3 husvillie som var igjen der ble overflyttet til Johannes samlestasjon, hvor der således nu er igjen 23 personer.

Etter herr ordføreren's bestemmelse ble der også denne gang opprettet et kontor (under innkvarteringssjefens tilsyn) for utdeling av klar, sko, m.v.. Der ble brukt samme form med søknadskjemaer og kvitteringsbøker som etter katastrofen 20de april d.å.. Søndag den 29/10 og mandag den 30/10 foregikk utleveringen av disse skjemaer fra innkvarteringssjefens kontor, men fra tirsdag 31/10 ble der åpnet eget kontor i Domkirkens Menighetshus under ledelse av forsorgsfullm. Ekerhovd, der også hadde tilsyn med dette etter 20de april.-

Innkvarteringssjefen
i Bergen Luftvernkræts

E. Lindås (sign.)

R A P P O R T

i anledning luftangrepet på Laksevåg 29/11- 1944.

Luftangrepet 29/10 1944 forårsaket ingen tap blandt civilbefolkningen i Laksevåg. Derimot ble en rekke beboelseshus skadet, til dels totalt og dels partielt. Det gikk ut over bebyggelsen i Hølen, Nygård og Simonsvik. Når angrepet ikke krevet menneskeliv i Laksevåg skyldtes dette at de strøk som ble rammet allerede var evakuert. Luftangrepet 4/10 rammet i særlig grad de samme strøk som denne gang, og innvånerne hadde derfor evakuert fra strøket, dels på grunn av frykten for flere luftangrep, dels på grunn av at det første angrep hadde ødelagt deres hjem. Bare noen ganske få familier var etter hva en har fått opplyst, fremdeles bosittende i strøket ved siste luftangrep.

Til samlestasjonen i Nygård skole ankom i løpet av natten 22 husville personer. Disse ble underbragt, og i løpet av dagen bespist. Der ble servert 25 liter suppe fra Bergensmeieriet og endel hermetisk føde fra stasjonens eget lager. Frammøtet av stasjonens personell var ikke tilfredsstillende. Dette skyldes i første rekke den omstendighet at en stor del av personellet ble krigsrammet ved angrepet den 4. oktober, og da luftangrepet den 29. oktober fant sted var de så å si spredt for alle vinde. Det lyktes imidlertid stasjonens ansvarshavende å få tak i en del unge menn som hjelpemannskap, og virksomheten forløp derfor stort sett tilfredsstillende. Stasjonen avviklet i løpet av uken, idet de husville ble innkvartert hos private, dels ved egen hjelp, dels med Innkvarteringsnemndas bistand.

Også denne gang ble telefonforbinnelsen med stasjonen brutt, likeledes den elektriske strøm og vannledning. Det samme inntraff som kjent etter luftangrepet den 4. oktober. Dette vanskeliggjorde i høy grad arbeidsforholdene ved stasjonen. Erfaring har vist at samlestasjonen i Arbeiderbarnas feriehem i Fyllingen har en mer ideell beliggenhet for såvidt som stasjonen ved begge anledninger har vært uberørt av angrepene. Telefonforbindelsen, den elektriske strøm og vannledningen har ved begge anledninger vært ubrudt. Denne stasjon vil derfor i første rekke bli benyttet ved eventuell senere krigsulykke i Laksevåg.

Som innledningsvis nevnt ble en rekke hus skadet ved angrepet, hvilket nødvendiggjorde vekkjøring av møbler og annet husgeråd. Transporten ble formidlet gjennom Kjöresentralen, som foretok flytning etter anbefaling fra Innkvarteringsnemnda. I den utstrekning transportene var nødvendige for å redde innbo og løsøre fra ytterligere skade, er transportutgiftene dekket av kommunen i samsvar med rundskriv nr. 335 fra Trafikkdiriktøren.

Bergen, den 28/11-1944.

Laksevåg Innkvarteringsnemnd

P. K. Bolstad (sign.)

Bygningssjefen.

En tillater seg å avgi følgende innberetning om kontorets hjelpearbeide etter bombeangrepet den 29. oktober 1944:

Lagen etter angrepet, en søndag, forsøkte en først og fremst å få åpnet materialhandlerne lagre for salg av materialer. Det lyktes først ved 1/2 tiden å få et trelestfirma til å holde åpent om ettermiddagen. Arkitekt Hauge hadde på sin side fått et firma som bl.a. selger bygningsplater å åpne salget.

En fikk meddelelse fra ordførerens kontor om, at det var gjort bekjent at materialkontoret var åpent for tilvisning av materialer fra kl. 2. Kontoret ble så åpnet og arkitekt Erlandsen meldte seg til tjeneste.

Det meldte seg kun 4 skadelidte ved kontoret, men materialhandlerne hadde etter bemyndigelse foretatt utlevering av materialer til en rekke skadelidte under kontroll og mot kvittering. En stilte opp en liste over materialbehovet etter å ha besiktiget det skadete strøk.

Materialkontoret lukket da mørket falt på.

Mandag morgen fikk en forbindelse med næringsdepartementet og oppga hva slags og hvor meget materialer en hadde bruk for. Det ble tilsagt øyeblikkelig hjelp idet lagrene i byen var meget små. Det lyktes å få låne takpapp hos tyske tjenestesteder. Materialkontoret hadde sterkt besøk av skadelidte utover formiddagen, men ekspedisjonen gikk kvikt unna uten ventetid for de sökende.

Det har vært en del vanskeligheter med å få materialer transportert til byen, men det er lyktes materialkontoret å få ordnet med forsendelsene slik at en til nød har kunnet tilfredsstille behovet så noenlunde. Det har dog vært nødvendig å øve en skarp kontroll med alle søknader og å skjære ned mange av kravene for å komme ut med de materialmengder som står til rådighet. Under et besøk av sekretær Aasen fra næringsdepartementet en uke etter katastrofen lyktes det å få istand en sperring av salg av forskjellige materialer til utenbys kjøpere.

Derved er det unngått at materialer som er tiltenkt utbedringsarbeidet i Bergen og Laksevåg, går ut av byen. Det er tatt skritt til å få ekspropriert alle brukbare trematerialer fra hus som er helt ødelagt i Laksevåg.

Tillatelsen er gitt Laksevåg kommune og det vil finne sted et samarbeide om dette med Bergen, som også har bruk for materialer til luftvernarbeidet.

Bygningssjefen i Bergen, den 14. november 1944.

Sverre Madsen (sign.)

RAPPORT

fra Sanitetssjefen i Det Sivile Luftvern.

Ad: Bombeangrep på Bergen og Laksevåg den 29/10.1944.

Straks etter angrepets opphør kjørte jeg i en av Luftvernets biler til Sentralkommandoplassen, hvor alarmplassleder Egeland befant seg og allerede hadde foretatt noen disposisjoner, utsendelse av ambulansebiler til noen skadesteder. Der var fra utkikspostene komt melding om stor brann ved Nøstet og på Engen, om utbredte branner på Laksevåg, samt brann i Elektrisitetsverkets omformerstasjon og i Lars Hillesgate. Der kom kort etter melding om stor skade på Engen med mange innesperrete folk og om bomber som stadig eksploderte under regningsarbeidet. Fra Laksevåg fikk en også melding om bomber som eksploderte.

Etter det inntrykk jeg fikk da jeg kjørte til Sentralkommandoplassen, og av de meldinger som innløp, måtte man tro at det var svære skader i byen og på Laksevåg. En besluttet seg derfor til med engang å sette opp reservesykehusene. Der ble gitt ordre til Fridalen Reservesykehus om at sentralvarmeslengget måtte fyres opp og at der måtte settes opp 100 senger, og til Storetveit Reservesykehus om oppsetning av 50 senger.

Fagleder med assistenter ble beordret til skadestedet på Nøstet, og fagleder med ambulansebil og motorsykkelordonans ble sendt til Laksevåg.

En fikk melding om at Det Gamle Sykehus var sterkt truet og at pasientene som befant seg der måtte reddes ut. Der ble da satt inn en stor styrke av sanitetsmannskaper fra Kalmarhuset al.pl. og størsteparten av Røde Kors hjelpekorps.

Da en var av den formening at skadene var store også på Laksevåg, og en fryktet store skader på mennesker, ble noen ambulansebiler og sanitetsmannskaper også dirigert dit ut, og en dirigerte også utover de disponible sanitetsmannskaper med materiell fra 2 grupper i Bedriftsluftvernet.

De nærmeste tåmer etter angrepet fikk en meldinger fra forskjellige steder i byen om enkelte personer som var skadet eller var meget syke og trengte hjelp. Biler ble kjørt ut til disse og de ble kjørt til sykehus.

Etttersom timens led ble en klar over at ulykkens omfang ikke var så stor som man fra først av hadde fått inntrykk av, idet en fra Kalmarhuset Førstehjelpstasjon, som lå nærmest det største skadested, fikk melding om at der var innbragt ca. 50 sårede. En besluttet da - kl. 0500 - å innstille oppsetningen av reservesykehusene. Faglederen fra Laksevåg var også returnert tidligere og meldte inn at det ikke lot til at der var noen skader på mennesker på Laksevåg. Melding gikk til Laksevåg avsnitt om å demittere alle overflødige sanitetsmannskaper. Kl. 0625 ble Fridalen Reservesykehus anmodet å demontere de oppsatte senger. Likeså ble personellet ved Nykronborg Førstehjelpstasjon, hvor der ikke var blitt behandlet noen pasienter, no demittert, og en demitterte etterhvert overflødige sanitetsmannskaper ved Kalmarhuset al.pl. og Fridalen al.pl.

Et problem meldte seg sa. kl. 0500 - hvor en skulle gjøre av de sa. 250 gamle og syke som var bragt over fra Det Gamle Sykehus til tilfluktsrommet i Konsertpalæet. Der var tale om å flytte de over til Domkirkens Menighetshus og Korskirkens Menighetshus, hvor Katastrofeutvalget har endel madrasser og sengkler. Imidlertid fant en dette utilfredsstillende, og en ble enig med dr. Tschudi Madsen som er lege ved Det Gamle Sykehus om å overflytte alle de gamle til Nykronborg skole, men at en skulle vente med dette inntil det ble lyst. Der ble beordret 2 busser hver med 8 bærer og 2 ambulanserbiler hver med 4 bærer fra Det Sivile Luftverns Sanitet, til å møte ved Konsertpalæet kl. 0900 for overflytning av de gamle til Nykronborg skole. Samtidig ble 30 sanitetsmannskaper og endel av Røde Kors Hjelpekorps beordret til Det Gamle Sykehus for å assistere med flytting av senger og materiell. Innkvarteringsjefen beordret 8 lastebiler senat dit samtidig. Sa. 20 av de sengeliggende gamle var i nattens løp blitt kjørt til Fridalen Førstehjelpstasjon og ble de derfra transportert til Fridalen Interimskirke. Disse ble no også overflyttet til Nykronborg skole. Flytningen av de gamle fra Det Gamle Sykehus til Nykronborg skole ble betraktet som en rent midlertidig ordning og forutsetningen er at de må søkes evakuert derfra snarest mulig.

En fryktet til å begynne med at Sanitetet skulle ha forlite bilmateriell, men denne frykt viste seg å være ugrunnet, idet det største skadestedet lå nokså nær Kalmarhuset Førstehjelpstasjon og det viste seg at der ikke var så svært mange sårete som trengte å bli transportert liggende.

Kl. 0700 sendte man ordre til Pleierskesentralen om å demittere hjelpepleierskene med unntagelse av 15 hjelpepleiersker som ble sendt til Rosenkrantz Hotel til assistanse med matlagning.

En fikk av Luftvern sjefen meddelelse om at Katastrofeutvalget skulle overta på skadestedet kl. 1100 og Sanitetssjefen med assistent forlot da Sentralkommandoplassen.

Vedlagt oversendes rapport som er innkommet fra de forskjellige sanitetstjenestesteder, samt oversikt over sårete behandlet på førstehjelpstasjoner, innlagt på sykehus, samt døde.

den 2. november 1944.

Ivar Moene (sign.)

Sanitetssjef.

Vedlagt: Rapport fra Kalmarhuset l.hj.st.
 " " Bergen Løgevakt.
 " " Fridalen l.hj.st.
 " " Storetveit Reservesykehus.
 " " Haukeland Sykehus.
 " " Hospitalet Betanien.
 " " Kalmarhuset al.pl.
 " " Fridalen al.pl.
 " " Storetveit al.pl.
 " " Pleierskesentralen.

Oversikt over l.hj. behandlede, innlagt på sykehus, og døde.

Oversikt over døde og sårete ved flyangrep den 29. oktober 1944.

<u>l.hj.behandlete:</u>	<u>hvorav innlagt</u>	<u>innlagt direkte:</u>
Kalmarhuset l.hj.st.	57. ved Storetveit Reserve- sykehus	8 3
Løgevakten	35. " Haukeland Sykehus	6 5
	" " "	1
Fridalen l.hj.st.	2. " " "	2
Ole Bullkjelleren	2.	
St.Fransiskus sykehus	1.	
	" Betanien sykehus.....	4
	" Diakonisseklinikken	1
<hr/>		
l.hj.behandlete:	97 innlagt i sykehus: 17.	13.

l.hj.behandlete - 97 personer
 Innlagt i sykehus 30 "
 Skadete tils. 110 "

Døde meldt v/ dr.Gades Institutt - 30 identifiserte

+ 3 uidentifiserte (umulig å oppgi
 nøyaktig antall).

33 døde.

RÖDE KORS' BARNEHJELP.

Herr ordförer Alf Johannessen,

her.

I anledning av Deres forespörelse skal vi tillate oss å meddele:

Vår organisasjon er bygget over det apparat som Menighetspleiene i Bergen ved sin fellesnevnd og Røde Kors hver for sig hadde etablert, og som de første krigssommere tok opp arbeidet med å bringe Bergensbarn på landet i ferien. Begge organisasjoner ble våren 1944 enige om å slå arbeidet sammen.

Etter katastrofen 20/4 fikk overlærer Ingj. Palmir og undertegnede av formennene i de samarbeidende organisasjoner i oppdrag å forestå og påskynde det for sommeren planlagte arbeid, hvis ramme ble betraktelig utvidet. Gjennom tillitsmennene i distriktene kom der inn ca. 3.500 innbydelser på hvilke der ble anbragt barn, heri innbefattet innbydelser fra bygder hvor folk slo seg sammen for å holde barna i kolonier, og kolonier som vi opprettet for egen regning. I alt fikk vi anbragt ca. 375 av barna i 14 forskjellige felleshusholdninger. Da det ble bestemt at skolene skulle fortsette fra høsten av kom de fleste barna til byen igjen, hentet av oss.

4. oktober etter Laksevågs bombardement trådte vår organisasjon med en gang i virksomhet igjen og gjennom våre tillitsmenn hadde vi på få dager sikret så mange innbydelser at vi kunne begynne å sende barna ut igjen. Siden har vi arbeidet kontinuerlig og sendt til dato ca. 2000 barn og ca. 200 mødre. Arbeidet fortsetter idet nye plasseringsmuligheter stadig kommer oss ihende. I samarbeid med styрere av ungdomsskoler har vi opprettet 8 felleshusholdninger. Vi rømmer Framnes Ungdomsskole for å gi plass for Pleiehjemmet til Bergens kommune. Vi har skaffet plass for Laksevåg komm. Barnehjem, for Nykirkens og Ledegårdens barneasylr. 2 nye felleshusholdninger er i emning, derav 1 for asosiale gutter fra evakueringszone.

Vi har hatt den glede å møte den største velvilje og forståelse fra alle de offentlige institusjoner vårt arbeid bringer oss i beröring, og vi har på vår side etter evne prøvd å imøtekomme de krav som situasjonen i sin almindelighet stiller til en organisasjon som vår.

Ad. kontorets organisasjon:

I distriktene har vi ca. 100 tillitsmenn, og vi samarbeider på Östlandet med Sanitetsforeningen, Oslo Krets, Vestfold Krets og Røde Kors Barnehjelpsentral.

Fra disse kommer oppgave over pleieforeldre som listeföres på arbeidslister etter at vi har forvissat oss om at heimene er å anbefale.

De barn som önsker å komme i betraktning innleverer skjema på vårt kontor. Ved innleveringen får søkerne sitt nummer som overføres til pleieforeldrene idet barna plasseres. Plasseringen volder stort arbeid da det viser seg at pleieforeldrene i nærsagt alle tilfeller gir uttrykk for önske om å få barn av bestemt kjønn og alder.

För avsendelsen blir barna underkastet en lägekontroll som foretas etter prinsipper opptrukket av stadsfysikus. Resultatet av lägeundersökelsen bokföres. Barn med scabies, lus, etc. henvises til off. poliklinikk ell. lign. Tbc. barn til Lunge-poliklinikken.

Egne avdelinger sørger for rasjoneringskortenes behandling, og for transport. Likeså for kartotekföring og bokholderi etter Agrippesystemet.

Ved kontoret arbeider til stödighet 20 til 25 personer frivillig. Medregnet personalet i felleshusholdninger og for transport- ledsagelse er ca. 80 personer beskjeftäget. Tjenerhjelp ved kolonier er lönnat. Lönnat personale tilsettes med Arbeidsformidlingens godkjenning.

Sommerens budget var på 105.000 kroner. Av dette belöp medgikk sa. 45.000 kroner på transportkonto . Telegram og Telefonkonto er betydelige utgiftsposter, likesom et betydelig belöp medgikk til kosthold på koloniene. Foreldrene innbetalte sa. 35.000 kroner. De övrige utgifter ble dekket ved gaver, tildels gjennom hovedutvalget for pengefordeling.

Til slutning bör nevnes at Barnehjelpen etter 4. oktober har overtatt difterivaksinasjon av alle ikke difterivaksinerte barn, etter at sörlig Laksevög Helse råd ble overbetbyrdet med arbeid i medför av katastrofen.

Erbödigt

Menighetspleienes og Röde Kors
BARNEHJELP

Egil Tresselt (sign.)

Under henvisning til mottatt rundskriv fra utvalget og til vår innberetning pr. 31. f.m. skal vi herved få lov å meddele følgende om kontorets virksomhet pr. d.d. :

Der er pr. d.d. registerført sa. 3.400 søknader om landopphold. De søknader som er innkommet siden vår forrige rapport er praktisk talt utelukkende fra Bergen. Man tar dette som et tegn på at de barn og mødre fra Løkseveg som ønsket å evakuere byen ved var mellomkomst nå er blitt hjulpet. Alt i alt er nå plasert sa. 2.300 barn og mødre. Disse har det dog ikke vært mulig å transportere i fullt antall ennå. I det ovenfor nevnte tall er medregnet sa. 260 personer som har privat anbringelse.

Det har i den seinere tid vist seg vanskeligere å få plasere mødrene. Man har derfor rettet en henstilling i sirkulæreform til disse, i hvilken man onöder dem om å trekke sin personlige søknad tilbake til fordel for en hurtigere plasing av barna. I noen menn er denne henstilling blitt fulgt. Mødre med barn fra evakueringssonen henvises til inkvarterings-sjefen.

Ellers kan bemerkes at Östlandet nå i større utstrekning kommer med tilbud om å ta mot Bergens-barn. Dette gjelder særlig visse strök av Hedmark og Opland. Dessuten har man et større antall plasser til disposisjon i Vestfold, men dette kan regnes som en videreföring av sommerens samarbeid med intéresserte i dette fylke.

Ärbödigst

Egil Tresselt (sign.)

Sigvald Gram Ökland.

(sign.)

MENIGHETSPLEIENES OG

RÖDE KORS' BARNEHJELP.

(Bilag 10)

Herved framkommer vår rapport om vår virksomhet pr. d.d.

Vi har nå registerført sa. 3.800 søknader. Som meddelt i vår forrige rapport er det nå nesten utelukkende personer fra Bergen som søker om plassering på landet. Vi har behandlet sa. 3.400 av disse søknader. Av disse 3.400 er der om lag 500 som har skaffet seg privat plassering, mens sa. 200 personer har trukket sine søknader tilbake, eller er blitt henvist til innkvarteringssjefen. Det vil således framgå at vi pr. d.d. har omlag 400 uplaserte, for en stor del mødre med barn.

I inneværende uke er vår koloni på Framnes ungdomsskole blitt overført til Fossli hotell, Øvre Eidfjord, for derved å gi plass for Det kommunale pleiehjem på Framnes. Vi kan videre opplyse at vi arbeider med planlegging av en koloni på Feriekolonien på Mjøllfjell. Her planlegger man å plassere sa. 20 tvangsskolegutter. Likeledes planlegges en koloni i Sogndal, hvor man akter å plassere barn fra hjelpeklassene, da disse vanskelig vil kunne ha noe utbytte av å delta i undervisningen ved våre vanlige kolonier eller ved de ordinære landsfolkeskoler.

M.h.t. de barn som plasseres privat kan opplyses at man nå vesentlig benytter innbydelser fra Østlandet, for derved å oppnå den mest mulig trygge transport for barna. Det er vesentlig de samme distrikter som ble nevnt i vår forrige rapport som blir benyttet.

Ærbødigst

Menighetspleiernes og Røde Kors' Barnehjelp

T. Bolseth (sign.)

Sigvald Gram Økland.

(sign.)

I anledning ulykken den 29. oktober d.å. skal en tillate seg å meddele:

Oppgave over sårete og døde pr. 13/11.

Pasienter innlagt i sykehus:

Storetveit hospital	11	
Haukeland sykehus	12	
Hospitalet Betanien	4	(derav 1 fra Kleppstø)
Diakonisseklinikken	1	
Hatlestad sykehus	3	
	<u>31.</u>	

Pasienter ambulant behandlet:

Kalmarhusets førstehjelpstasjon	57	(derav 14 innlagt i sykehus)
Bergen Legevakt	35	(derav 1 innlagt i sykehus)
Fridalen førstehjelpstasjon	2	(2 innlagt i sykehus)
Ole Bullkjelleren	2	
S t. Franciskus hospital	1	(ikke innlagt).
	<u>97</u>	(hvorav til sykehus 17.)

Døde, anmeldt ved dødsanmeldelse:

34 personer	- knusning og/eller forbrenning.
1 person	- shock
1 "	- hjertelammelse
1 "	- bronchopneumoni - Fract.ulna.compl.
	død på Haukeland sykehus den 31. okt.
<u>37 Personer.</u>	

Kriminalpolitiet savner idag 13/11 følgende personer:

1. Brannmann Berland.
2. Konstanse Hansen, Komodiebakken 12.
3. Berthe (Brita) Hansen, " "
4. Lilly Hansen " "

Bergens komm. pleiehjem med sa. 250 pasienter ble skadet, slik at pasientene straks måtte flyttes ut, bl.a. til Konsertpølset. Deretter ble hele pleiehjemmet etablert i Ny-Kronborg skole. Det arbeides med å skaffe plass på landet for de oppegående pasienter. For sa. 90 & 100 mere syke og sengeliggende pasienter er det meningen å skaffe passende lokale i byen.

Hjortapoteket ble totalt ødelagt ved ulykken.

Den 20. april d.å. ble Löveapoteket sterkt skadet.

To av byens apotek er således nå gått ut av nattevakt-turnus.

Med hensyn til utflytting av kvinner, barn og gamle i strøket omkring Puddefjorden, så har helserådet henvendt seg til tuberkuloseanstalter i nabofylkene om plass for tuberkulose som bor i nevnte strøk, og som ikke bør flytte ut på bygdene.

Da en er kjent med at fylkeslegen i Hordaland fra Innenriksdepartementet, helseavdelingen, har fått forespørsel om hvor mange evakuerte der kan skaffes plass for i fylket, barn, svangre, kvinner, tuberkulose, sinnssyke og pleiepasienter, har undertegnede den 11. ds. sendt Innenriksdepartementet, helseavdelingen følgende skriv:

" Det er besluttet å søke å flytte befolkningen ut av visse strøk av Bergen og Laksevåg, jfr. vedlagte sirkulære fra Innkvarteringsjefen i Bergen. I disse strøk bor ikke langt fra 20.000 mennesker. Dessuten flytter mange mennesker fra andre by-deler ut på landet.

I denne anledning har herværende helseråd forespurt hos tuberkuloseanstalter i nabofylkene om hvor mange tuberkuløse de kan motta fra Bergen. Der bor i de omtalte strøk ikke få tuberkuløse, som ikke kan evakuere ut på gårdene i nabofylkene, men som må anbringes i anstalter.

Hertil kommer at der er gjort henvendelse fra Lungegården tuberkulosepsykehus om utflytting fra dette. Liknende henvendelse er kommet fra Pleiestiftelsen for spedalske og fra Rosenberg sinnessykeasyl.

Foreløpig synes det umulig å etterkomme alle disse anmodninger. Men de viser nødvendigheten av at nabofylkenes medisinske anstalter overveier og treffer foranstaltninger for å motta syke fra Bergen.

En tør henstille til Helseavdelingen å ha sin oppmerksomhet henvendt herpå, og gi direktiver som kan muliggjøre gjennomføring av en eventuell utflytting fra Bergen som omskrevet"

Også rent forsyningsmessig og kommunikasjonsmessig er formentlig Hordaland fylke lite egnet til å motta evakuerte utover dem som nødvendigvis må reise ut fra Bergen.

Kst. helseinspektør Hognestad er medlem av komiteen som arbeider med spørsmål vedrørende anbringelse av gamle på landet.

Det er mellom helserådet og Menighetspleians og Røde Kors bernehjelp etablert et nøytt samarbeide m.h. til undersøkelse av dem som reiser ut av byen, for så langt det er mulig å hindre at folk som lider av sykdom i smittsom form reiser ut og sprer smitte på bygdene og i internater hvor de blir anbrakt.

Bergen, den 13. november 1944.

Einar Öxnevad (sign.)

R A P P O R T

om

vann- og kloakkvesenets innsatts i anledning av ulykken i Bergen
den 29. oktober 1944.

Ved flyalarmen den 29. oktober 1944 møtte de fleste av de i byen værende arbeidere og funksjonærer ved vann- og kloakkvesenet som hadde oppmøteplikt på sine respektive alarmplasser.

Den første melding som ble mottatt fra det sivile luftvern gjaldt utrykning til Lars Hilles gate. Senere ble foretatt utrykning for en mindre skade i Strömgaten, og deretter for sperring av de skadede hovedvannledninger i det rammede område på Engen.

Forøvrig ble så lenge brannslukning i det sistnevnte strök pågikk truffet de nødvendige tiltak for å sikre opprettholdelsen av godt trykk i vannledningsnettets ved igangsetning av reduksjonsventiler, ettersyn av siler ved inntakene m.v.

Så lenge brannen på Engen raste, var det ikke anledning til en nærmere undersøkelse av omfanget av de skader som var påført statens ledninger, slik at det først var gjennom melding om at vann trangte inn i kjellerne i Håkons gate at man ble klar over at bl.a. hovedkloakken fra den nevnte gate via Banesmuget til Nöstet var satt ut av funksjon som følge av bombenedslagene.

En utbedring av den gamle ledning var under de rådende forhold ikke mulig. Som første nødhjelp (arbeidet ble igangsatt søndag morgen) ble det brutt åpning fra kummen ved punkt A på vedlagte skisse, slik at spillvannet kunne løpe ut i bombekrateret nord for dette punkt. Etter at den umiddelbare fare for vannskade derved var eliminert, ble det med en gang gått igang med anlegg av provisorisk ledning på strekning A-B og C-D, slik som antydnet med stiplet linje på skissen. Lengden av disse ledninger er til sammen ca. 40 m. 2 nye kummer måtte oppsettes og 2 stykker praktisk talt fornyes. Disse arbeider ble drevet med så stor arbeidsstokk som det var rimelig tilkomst for, og ble avsluttet den 10. d.m.

9" hovedvannledningen på østsiden og 6" ledningen på vestsiden av Engen ble ødelagt ved bombenedslagene, og bruddstedene ble innesperret. Disse ledninger er no oppgravet og tett ved tettplate i punktene E og F, mens strekningen E-H og F-G er ute av funksjon. Det er forutsetningen så snart som mulig å utbedre 9" ledningen over Engen, mens en derimot ikke finner at det på det noverende tidspunkt har nogen hensikt å utbedre vannledningen i Komediebakken, og heller ikke den skadede kloakk og vannledning i Nöstesmuget.

De nødvendige innsperringer av bruddstedene på hovedvannledningene katastrofenatten hadde til følge at endel beboede hus på Nöstet ble uten vann. For å avhjelpe dette ble det innsatt en ny 6" stoppventil i punkt H på vedlagte skisse, slik at sperringen av vannledningene i selve det brannherjede strök kunne opprettholdes uavhengig av vanntilførselen til den nevnte bebyggelse.

Propping av alle private inntak til den skadete bebyggelse på Engen pågår og vil være avsluttet i nær framtid. De tildels nokså omfattende rydningsarbeider og gravningsarbeider dette har krevet har vært årsaken til at utbedringsarbeidet har tatt så lang tid.

I tillegg til foran nevnte skader på Engen ble den gamle sjøledning i Store Lungegårdsvann skadet ved at et fly falt ned i strandlinjen ved Florida. Denne ledning står vanligvis avstengt da den er sterkt da den er sterkt skadet av vagabonderende strømmer, og man har av denne grunn flere ganger tenkt å kondemnere ledningsanlegget. Imidlertid har man under noverende forhold ment å burde opprettholde dette som en siste reserve hvis hovedtilførselsledningene fra Svartediket til de eldre bydeler skulle bli skadet. Man finner derfor at ledningen også no bør repareres hvis ikke skadens omfang er for stor. Dette har man enno ikke kunnet fastslå, idet de tyske myndigheter først den 16. d.m. ga tillatelse til den nødvendige dykkerundersøkelse, slik at denne enno ikke er avsluttet. Man har derfor foreløpig ikke kunnet ta standpunkt til reparasjonsspørsmålet.

Omkostningene med de arbeider som hittil er utført stiller seg pr. 10. november slik:

Arbeidslønn	kr. 4.241.78
Materialer.....	" 1.800.-
Transport.....	" 280.-

Sum kr. 6.321.78

De reparasjonsarbeider som gjenstår og som forutsettes utført er i henhold til foranstående:

1. Omlegning eller nødvendig utbedring av vannledningen på strekningen F-G.
2. Eventuell utbedring av sjøledningen.

På det noverende tidspunkt å oppgi et anslagsvis beløp for disse reparasjonsarbeider er vanskelig, men ny rapport vil bli innsendt når man har oversikt over forholdet.

Bergens vann- og kloakkvesen den 18. november 1944.

Einar G. Erichsen (sign.)

R. Flack-Tønnessen.
(sign.)

Protokoll for Katastrofeutvalget

i anledning av katastrofen

den 29. oktober 1944.

29. oktober.

1. Formannen trådte kort etter angrepet var satt inn, i forbindelse med innkvarteringssjefen (ved stedfortrederen kontorist Kristiansen) og foranlediget åpning av samlestasjoner i Domkirkens og Johanneskirkens menighetshus samt Fridalen interimskirke, og for Laksevågs veckommende i Nygård skole på Laksevåg.
2. Formannen påla samme å sette i virksomhet utdeling av bekledningsgjenstander til skadelidte, fortrinsvis totalskadelidte, ved Røde Kors og N.S.H. i den utstrekning deres beholdninger kan dekke behovet.
3. Administrasjon og kontroll herav den samme som etter ulykken den 20. april.
4. Formannen gjorde vedtak om kontanthjelp til skadelidte etter samme linjer som etter 20. april og likesom da administrert av rådmannen for eiendomsavdelingen, og stillet i byemødet til disposisjon kr. 25.000.-.
5. Formannen gjorde vedtak om opprettelse av materialanvisningskontor hos bygningsjefen - også på samme måte som etter 20. april.
6. Formannen forenlediget at firmaet Wallendahl & Søn a/s ble beordret å holde åpent søndagen den 29 fra kl. 14 til ekspedering av det mest påtrengende nødvendige for midlertidige reparasjoner.

Foren nevnte vedtak finnes som katastrofeutvalgets annonse nr. 1 a-c.

6. Formannen traff i samråd med lederen av det sivile luftverns sanitet bestemmelse om at pleiehjemmets belegg overføres til Ny Kronborg skole.

7. Rådmannen for 2. avdeling gas i oppdrag å ta seg av rydningsarbeidet og å innordne Teknisk Nødhjelp i dette arbeid.

Kl. 15 holdtes møte i katastrofeutvalget. Til stede var: formannen, forsyningssjefen, 2. rådmann, kontorsjef Helliesen, magister Meyer, fung. veiingeniør Ströno, innkvarteringssjefen (ved stedfortrederen), bygningsjef Madsen, stadsfysikus (ved dr. Hognestad), ingeniør Algård (T.N.), kommuneingeniør Daviksnæs (Laksevåg) og forsorgssjef Bolstad (Laksevåg). Tilsagt til møtet var videre fylkesmannen, som møtte med fylkesfullmektig Mohr.

Formannen fikk godkjenning på de trufne tiltak.

8. Formannen vedtok å ta T.N. ut av rydningstjenesten idet endel gater allerede no var frigjort og resten vilde kunne ryddes av veivesnets folk de følgende dager.

9. Formannen anmodet T.N. om å sette seg i forbindelse med ingeniør Daviksnæs med sikte på innsats i rydningsarbeidet på Laksevåg.

10. Formannen vedtok at T.N. skulde tas ut av reparasjonsarbeid fra i aften.

11. Bygningsjefen fikk i oppdrag å foreta taksasjoner på samme måte som etter 20. april, og å la disse påskyndes mest mulig, idet reparasjonsarbeidet ikke bør settes i gang før takstene foreligger.

12. Formannen gjorde vedtak om å underrette gjennom pressen de skadelidte om utlevering av legitimasjonskort og rasjoneringskort (annonse nr.2).

13. Formannen gjorde vedtak om i samarbeid med forsyningssjefen å opprette matdepoter (3) forskjellige steder i byen til dekning av umiddelbart behov hos folk i innsats (særlig med tanke på at katastrofer kan inntruffe søndager).

14. Formannen vedtok i fornøden utstrekning å bespise hjelpe-mannskaper.

15. Formannen meddelte at der var gitt bemyndigelse til evakuering. Man drøftet saken og var enig om at man burde effektuere evakueringen fortrinnsvis fra et strøk omkring Puddefjorden.

16. Formannen meddelte at han ikke aktet å sammenkalle samlede møter av utvalget, men at han vilde treffe avgjørelser i konferanse med vedk. medlemmer hvem saken angikk.

17. Formannen påbød innsending av rapporter hver 14. dag.

30. oktober.

Ordføreren holdt møte med følgende medlemmer av utvalget: formannen, stadsfysikus, magister Meyer og innkvarterings-sjefen. Tilkalt var derhos fylkesmannen, skoledirektøren, forsorgssjef Bolstad (Laksevåg) og journalist Tresselt (barne. kontoret).

Møtet var kalt sammen til drøfting av spørsmålet om evakuering, og herunder særlig:

a. evakuering av bestemte strøk

b. " " " grupper av personer.

Ad. a. Man var enig om at det strøk som først burde komme under evakuering, var strøket omkring Puddefjorden fra Nygårdsviken rundt fjorden og utover igjen til Nøstet. Innkvarteringssjefen og forsorgs-sjef Bolstad fikk i oppdrag å inntegne på et kart begrensningen av dette område - til bruk for den videre behandling av spørsmålet.

Ad. b. M.h.t. dette spørsmål meddelte formannen at man vilde motta nærmere instruksjoner fra fylkesmannen.

Formannen oppnevnte deretter to utvalg til å ta seg av evakueringen, nemlig 1. et hovedutvalg bestående av : innkvarterings-sjefen (formann), stadsfysikus, magister Meyer, skoledirektør Bakke, journalist Tresselt, fylkesleder Bjordal, fru J. Bradley samt forsorgs-sjef Bolstad (utvalgets sekretær) og 2. et særutvalg for evakuering av barn, nemlig: innkvarteringssjefen (formann), skoledirektør Bakke, journalist Tresselt, sekretær Børve samt forsorgssjef Bolstad (som sekretær).

30. oktober.

Formannen vedtok å rekvirere 1000 l. bensol fra gass-verket til bruk for katastrofautvalget.

31. oktober.

Formannen vedtok å rette henvendelse til nærings-departementet om så snart som mulig å foranledige a/s Graverens Tegl-verk får anledning til å levere takstein og eventuelt murstein til Bergen.

1. november.

Formannen vedtok å stille til disposisjon kr. 165.000.- av katastrofeutvalgets forskuddskonto, aktiva VII 17 til anskaffelse av lager av byggematerialer som skal stå til disposisjon for katastrofeutvalget.

2. november.

1. Formannen godkjendte skjema om evakuering fra innkvarterings-sjefen til beboerne i utsatte strøk i Bergen og Laksevåg, samt søknadsskjema til innkvarterings-sjefen vedk. evakuering.
2. Formannen vedtok å rette henvendelse gjennom kretsmeklingsmannen til riksmeklingsmannen om katastrofetariffens gjennomføring snarest.
3. Formannen bifalt forslag fra forsynings-sjefen om ordningen av de matdepoter som iflg. punkt 13 under 29. oktober er opprettet. Nygårds Handelsforening anlegger 3 depoter med mat i hvert av dem for 250 personers foreløpige behov.

3. november.

1. Formannen vedtok å sette i kraft igjen bestemmelsen om godtgjørelse for kost og losji for utenbys arbeidere i midlertidig reparasjonsarbeide i påvente av den bebudete katastrofetariff. (Godtgjørelsen, kr. 5.- pr. dag, har vært gjeldende for midlertidige reparasjonsarbeider etter 20. april, men var satt ut av kraft fra 15. oktober).
2. Formannen gjorde vedtak om at det beløp som var stillet til disp. for 4. rådmannen til kontantutdeling og lån til midlertidig reparasjon (nr. 3 under 29. oktober), også kan brukes til lån som forskudd på løsbreerstatning fra krigsskadetrygden - etter samme retningslinjer som etter 20. april, dog slik at skademelding, ikke skadetakst, legges til grunn som legittimasjon.

6. november.

Formannen vedtok å bevilge kr. 1.810.69 til utgift for katastrofeutvalgets forskuddskonto til innkjøp av senger, forbindingsaker m.m. til helserådets førstehjelpsstasjon i Kalmarhuset.

21. november.

1. I anledning av påbud fra fylkesmannen om å oppnevne utvalg i henhold til § 2 i lov av 21/9-44, vedtok formannen å la det den 30. oktober oppnevnte evakueringsutvalg fungere som slikt utvalg.
2. Formannen vedtok å etablere et stödnadskontor for evakuerte med kontor i Nygård skole under ledelse av forsorgssjef Bolstad og med forsorgsfullmektig Ekerhovd som kontorsjef. Kontorets oppgave blir å yte pengebidrag - med Bergens forsorgsregulativ som Veiledende norm - til evakuerte ut over hva der kan ytes dem i h.h.t. lov av 31/10-40. I forbindelse hermed vedtok formannen å rette henvendelse gjennom fylket om å få refusjon av staten etter reglene i lov av 31/10-44 for de bidrag som ytes av stödnadskontoret.
3. Formannen gjorde vedtak om å rette henvendelse gjennom fylket til innenriksdepartementet om oppnevning av en nemnd til fast-

setting av vederlaget for eiendommer som tas i bruk til underbringelse av evakuerte - i h.h. § 6 i midlertidig lov av 2/11-44.

4. Foranlediget ved brev fra fylkesmannen vedtok formannen å anmode evakueringsutvalget om å ta opp spørsmålet om oppretting av utvalg i de evakueretes tilflytningskommuner.

24. november.

Formannen vedtok å stille til disposisjon for Menighetspleienes og Røde Kors' Barnehjelp et beløp til foreløpig dekning av utgiftene ved driften av barnehjelpens husholdninger m.v. for evakuerte barn. Bevilgningen ytes i a konto beløp på kr. 10000.- inntil et samlet beløp av kr. 80000 og forutsettes refundert av barnas pensjonspriser, som av barnehjelpen er satt til kr. 30.- pr. mnd.

27. november.

Formannen vedtok å refundere Statens skipsfartsdirektorat kr. 3.260.- til utgift for katastrofeutvalgets forskuddskonto for fraktutgifter vedr. en trelast fra Fredrikstad til Bergen.

29. november.

1. Formannen vedtok å anbefale likeoverfor fylket at hovedkomiteen for utdeling av pengebidrag innkommet i anl. av ulykken 20. april, gis fullmakt til å fungere også i anledning av ulykken 29. oktober og eventuelle senere ulykker som skyldes krigshandling.

2. Formannen vedtok å henstille til fylket å ta opp med departementet spørsmålet om regler for direkte økonomisk støtte til krigsrammete som er kommet i trang for slik støtte. Det er formannens forutsetning at spørsmålet må sees ut fra synet av støtten som en statsoppgave.

BILAG TIL PROTOKOLLEN:

Avertissementer fra katastrofeutvalget i anledning av katastrofen.

KUNNGJØRING FRA KATASTROFEUTVALGET
FOR BERGEN OG LAKSEVAG.

Nr. 1.

a. HUSROM.

Personer som er blitt husville ved flyangrepet 29/10 og som ikke kan skaffe seg midlertidig husrom privat, kan melde seg til samlestasjonene, Johanneskirken Menighetshjem, Domkirkens Menighets-hus eller Fridalens Interimskirke. For Laksevågs vedkommende er Ny-gård skole samlestasjon.

b. BESPISNING.

Det blir inntil videre sørget for bespisning på disse steder.

c. KONTANTHJALP.

Ordføreren har gjort vedtak om å stille til disposisjon for Katastrofeutvalget nødvendige midler til dekning av det øyeblikkelige behov hvor sådant er til stede for de skadelidte. Henvendelse herom kan skje til kommunens eiendomsforvaltning, Christies gate 10 fra 30. oktober i tiden kl. 10 - 15.

d. BEKLEDNING.

I den utstrekning de frivillige hjelpeorganisasjoner Røde Kors, adr. Kunstforeningen, og NSH, adr. Domkirkegt. 6a, har beholdninger av bekledningsgjenstander vil disse bli tildelt de skadelidte, totalskadelidte fortrinsvis. Utdelingen skjer under ledelse av innkvarteringssjefen, Torgalmenning 5 III etg., hvor søknadsskjema blir utlevert og kan utfylles. Henvendelse kan skje fra søndag 29. oktober kl. 10.

e. MATERIALANVISNINGER.

Anvisninger på glass, trematerialer m.v. utstedes ved henvendelse til materialkontoret, Strømgate 10. - Firma Wallendahl & Søn A/S holder åpent fra kl. 14 i dag for levering av spiker m.v.

Nr. 2.

MISTETE RASJONERINGSKORT, KLÆR M.V.

Personer som har mistet klær og eiendeler samt rasjoneringskort under flyangrepet i Bergen 29 oktober vil kunne få utlevert legitimasjonskort og rasjoneringskort for krigsskadelidte ved henvendelse til forsyningsnemndas hovedrasjoneringskontor, Vågsalmenning 3 II fra idag kl. 10.

Katastrofeutvalget i Bergen, 30 oktober 1944.

FRA KATASTROFEUTVALGET FOR BERGEN
OG LAKSEVÅG.

Nr. 3.

Gjenkjøpsbok for krigsskadelidte.

Som det vil framgå av tidligere kunngjøringer fra Krigsskadetrygden utleveres nå gjenkjøpsbøker fra Trygdens kontor, Torgalmenning 14 III, inngang Starvhusgt. (9-16).

Hvor der er et fåtall varer som skal gjenkjøpes, trer et kjøpekort utstedt av Trygden i gjenkjøpsbokens sted.

Gjenkjøpsboken (kjøpekortet) gjelder kun for mangelvarer som møbler, kjøkkenutstyr, elektrisk utstyr for belysning og oppvarming samt toalettaker.

Tekstilvarer, skotøy og næringsmidler omfattes ikke av gjenkjøpsboken.

Legitimasjonskort for krigsskadelidte gir ikke fortrinsrett til kjøp av varer som gjenkjøpsboken omfatter.

Gjenkjøpsbokens talonger gjøres herved gjeldende med følgende forandringer.

Merkene 1 - 6 kan gjelde et komplett stuemöblement. (Alle disse nummer klippes da samtidig).

Ekstraklippene 5 og 6 kan hver for seg gjelde enkelte andre stuemöbler, f.eks. skap, skjenk, bokreol.

Ekstraklipp 9 kan gjelde enkelte andre kjøkkenmöbler.

Merkene 11 - 14 kan gjelde et komplett soveverelsesmöblement. (Alle disse nummer klippes da samtidig).

Ekstraklippene 13 og 14 kan hver for seg gjelde enkelte andre soveverelsesmöbler, f.eks. kleskap, kommode, nattbord.

På merket 52 kan det kun leveres 1 liters syltekrukke pr. husstandsmedlem.

Ekstraklipp 74 kan gjelde en elektrisk borkomfyr eller en kokeplate eller et gassapparat.

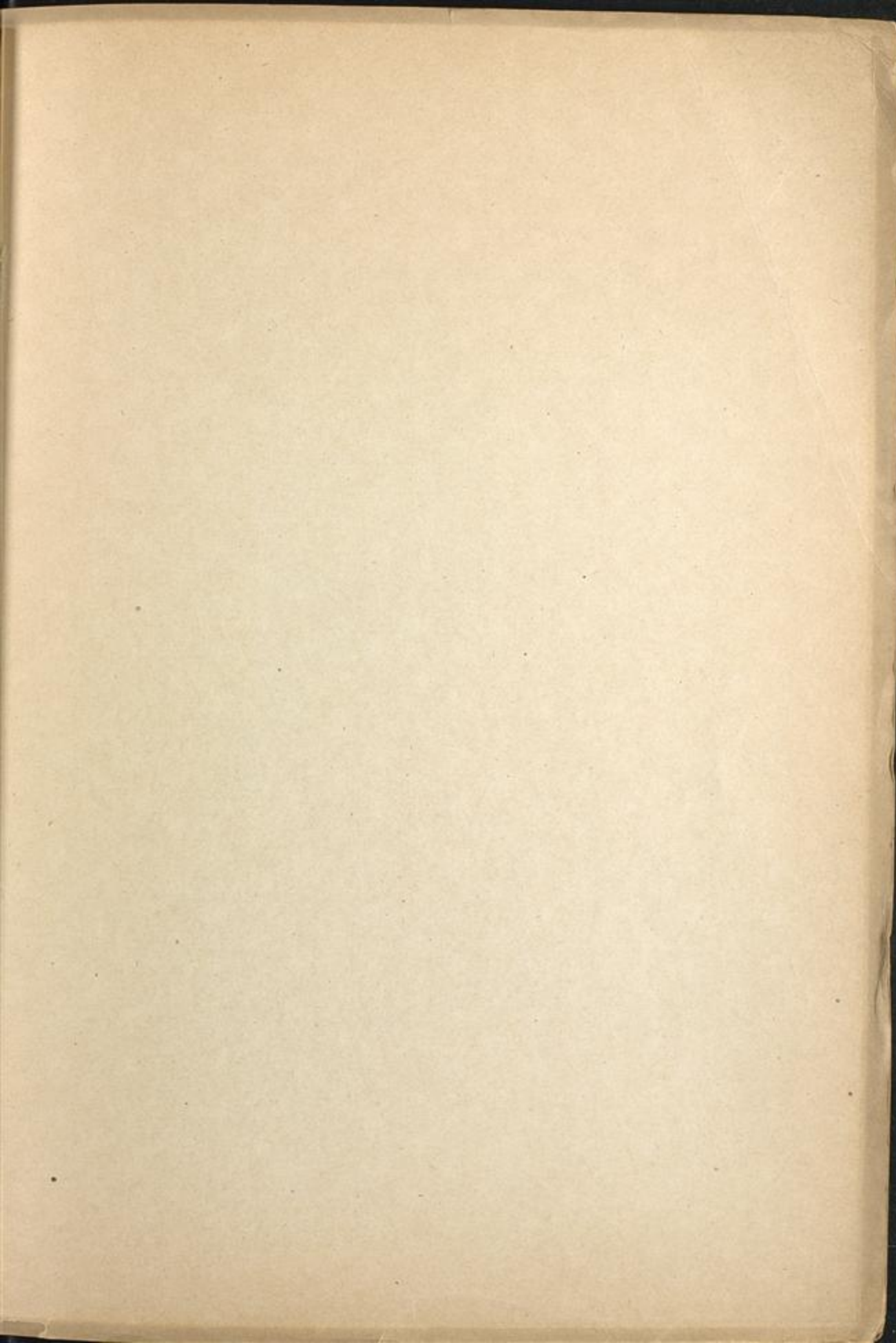
På merke 76 kan det kun leveres en badebørste pr. familie.

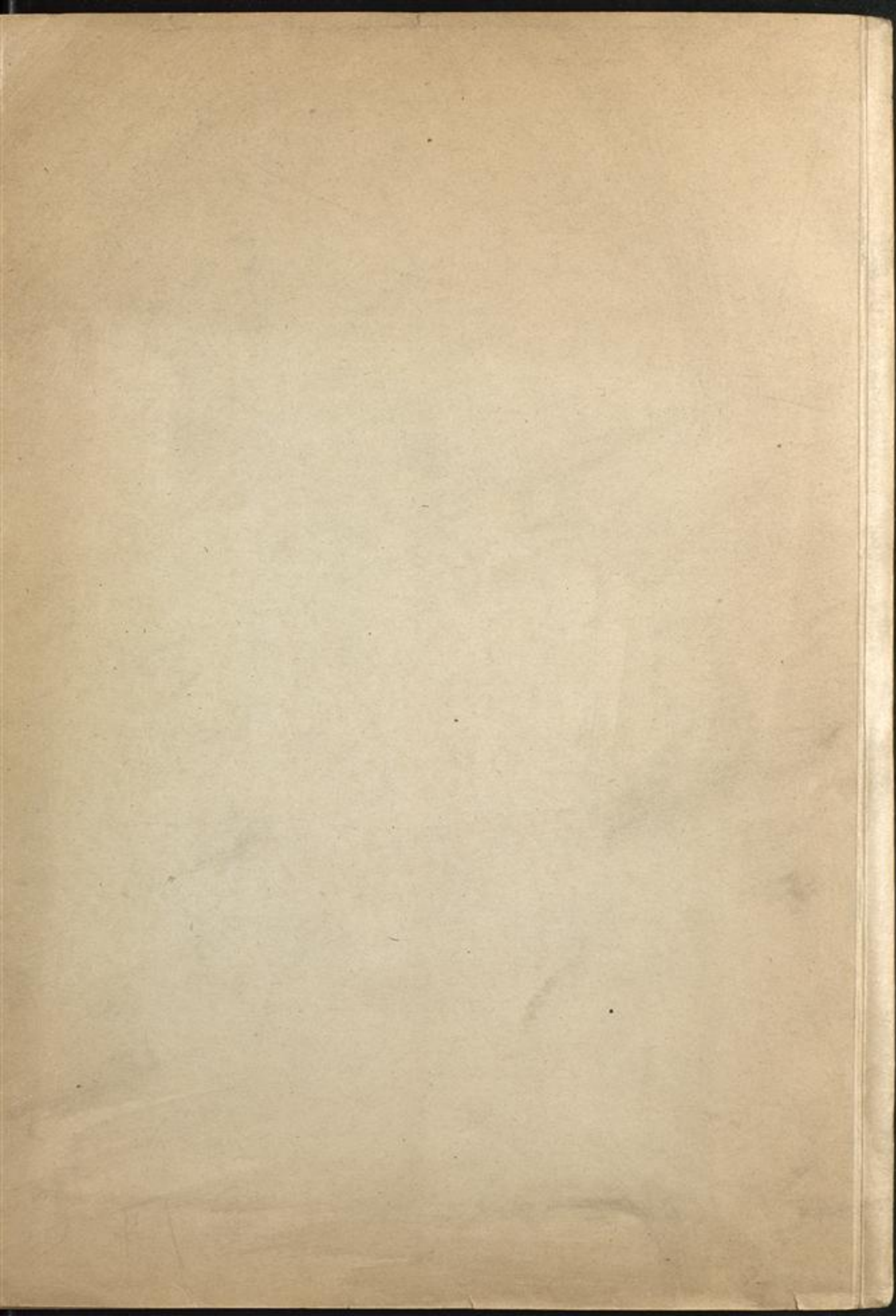
Ekstramerke 83 kan gjelde et speil pr. familie.

På merke 69 kan det maksimalt kjøpes 2 lamper pr. familie.

En del av talongene gir rett til et bestemt antall varer pr. husstandsmedlem. På disse talonger skal den handlende påføre antallet av husstandsmedlemmer som har fått varen samt - for kontrollens skyld - gjenkjøpsbokens nummer.

KATASTROFEUTVALGET i Bergen og Laksevåg, 30 oktober 1944.

BERETNING

FRA

KATASTROFEUTVALGET I BERGEN OG LAKSEVÅG

I ANLEDNING AV FLYÅTAKET DEN 29. OKTOBER 1944

INNHold

1. Rapporten
2. Bilag til rapporten
3. Protokollen
4. Bilag til protokollen

R A P P O R T

om flyåttaket den 29. oktober 1944,
avgitt av katastrofeutvalget i Bergen og Laksevåg.

Natten til den 29. oktober fant flyåttak sted over Bergen og Laksevåg. Allarm ble meldt kl. 1.40, hvorefter varslingsapparatene straks ga videre signal for befolkningen. Sa. kl. 1.45 begynte bombekastingen og skytingen som varte i sa. 3 kvarter. Kl. 3.25 gikk signalet "faren over".

Straks åttaket begynte, ble luftvernets observasjonsposter besatt, det for beredskap inneliggende mannskap meldte seg i løpet av få minutter, og meget snart meldte også allarmplassene mannskapene for utrykklingsklare. Jfr. for øvrig rapport fra luftvernssjefen (bilag 1).

Brannvesenet fikk kl. 1.58 melding om brann i Elektrisitetsverket, Lars Hillesgate. Dette viste seg dog ved brannvesenets framkomst å være en ren ubetydelighet. Derimot observertes herfra større brann i Spesialfabrikken (Lars Hillesgate 17). I løpet av en times tid var man herre over ilden. Taktet og loftet var da ødelagt.

Fra Spesialfabrikken observertes videre brann i elektrisitetsverkets bygg i Strømgaten. Også her var taktet og loftet ødelagt da man etter en times tid var herre over ilden.

12 minutter over 2 meldtes brann på Nøstet. Det viste seg her å være storbrann. Brannvesenet fikk således den oppgave å kjempe mot 3 branner samtidig. Brannen på Nøstet var forårsaket av nedkasting av sprengbomber, hvorav i allefall 5 eksploderte, etterlatende seg store bombekratre i en linje fra et sted like øst for tilfluktsrommet i Baneveien til Det gamle teater. Som følge av eksplosjonene bredte ilden seg med rasende fart, godt vedlikeholdt av sterk syd-sydøstlig vind. Slokningsarbeidet vanskeliggjordes ytterligere ved at der var "blindgjengere" blitt liggende i strøket. Herved forårsakedes også direkte skader idet 4 brannmenn ble drept og 9 såret ved eksplosjon av "blindgjenger". Brannvesenets innsats var således her meget farefull, men ikke desto mindre ble her ytt et framrakende arbeid under vanskelige omstendigheter. Omkring kl. 7 $\frac{1}{2}$ var brannen på det nærmeste slokket. Eterslokkingen fortsatte ut over dagen.

På Laksevåg meldtes brann i Søre Våg kl. 2.39 og i Øvre Holen kl. 3.06. Brannvesenets arbeid her vanskeliggjordes som i Bergen ved inntredende eksplosjoner fra "blindgjengere", og likeledes ble arbeidet sterkt hemmet av vannledningsbrudd. Skadene gikk hovedsakelig ut over de husene i Øvre Holen og Kringsjåveien som allerede var skadd ved åttaket den 4. oktober.

Man henviser for øvrig til rapportene fra brannvesenet i Bergen og i Laksevåg (h.h.v. bilag 2 og 3).

Katastrofeutvalgets formann trådte i virksomhet så å si umiddelbart etter at åttaket var begynt, til ivaretagelse av slike forføyninger som åttakets voldsomhet gjorde det sannsynlig vilde bli påkrevd.

Formannen satt seg således snarest gjørlig i forbindelse med innkvarteringssjefen (ved dennes stedfortreder kon-torist Christiansen, idet innkvarteringssjefen selv var bortreist for helgen) og foranlediget at han åpnet samlestasjonene i Domkirkens og Johannes menighetshus samt i Fridalens interimskirke. Også Korskirkens samlestasjon ble for øvrig åpnet når der ble bedre overblikk over brannens omfang.

I de to førstnevnte samlestasjoner ble der sørget for bespisning av de skadelidte ved siden at man tok seg av hovedopp-gaven å skaffe hus. Til stasjonene i Fridalen og Korskirken meldte der seg ganske få, så disse stasjoner kunde stenges igjen forholdsvis snart. I det hele gikk dette arbeid ganske hurtig unna slik at stasjonene alle sammen var lukket igjen den 7. november. Der var da skaffet hus til sa. 200 personer.

Stedfortredende innkvarteringssjef fikk også pålegg om å foranledige åpnet kontoret for hjelpeorganisasjonenes virksomhet under innkvarteringssjefens tilsyn og satte dette i gang etter samme retningslinjer som etter 20. april. Det gjaldt særlig om å få i stand utdeling av gangklær idet de fleste rammete måtte forutsettes å ha mistet det vesentligste av hva de hadde. Utdelingen forutsattes å skje gjennom Røde Kors og N.S.H. etter behovet i den utstrekning disse organisasjoner hadde beholdninger til disposisjon, og fra deres lokaler i h.h.v. "Permanenten" og Domkirkegaten 6a. Fra byens befolkning tilflöt der for övrig organisasjonene betydelige tilskudd av klær og sengetöy m.v. til utdeling. Senere på morgenen satte formannen seg i forbindelse med magister Meyer p.v. av Røde Kors og herr Bjørdaal p.v. av N.S.H. for å få apparatet i gang. Man gikk den første tid fram etter den linje som ble anlagt etter 20. april. Ved den oversikt man etter hvert fikk over forholdene, viste det seg at man kunde gi hjelpeorganisasjonene en noe friere stilling overfor innkvarterings-sjefen uten å skade sikkerhet og rettferdighet i utdelingsarbeidet. For övrig henviser man til innkvarteringssjefens rapport (bilag 4).

I Laksevåg var det ikke så presserende med åpningen av samlestasjoner som i Bergen, idet det rammete strök i Laksevåg for den vesentligste del var evakuert på forhånd. Innkvarteringsnemnda i Laksevåg åpnet imidlertid samlestasjonene i Nygård skole og i Fyllingsdalen, og i löpet av natten kom der til førstnevnte stasjon inn 22 husvilde, som ble be-spist og skaffet hus i löpet av den første uken. Se for övrig rapporten fra innkvarteringsnemnda i Laksevåg (bilag 5).

Formannen trådte videre i forbindelse med byggnings-sjef Madsen og avtalte med ham åpning av materialkontor på samme måte som man hadde dette etter 20. april. Dog var det ufornödent denne gang å få en representant fra næringsdepar-temetet til kontoret, idet apparatet var således innarbeidet etter forrige gang at det kunde fungere uten den heri liggende kontroll. Bygningssjefen ble også anmodet om å gi melding til firmaet Wallendahl & Sön a/s om å holde åpent fra kl. 14 til ekspedering av etterspörselen etter diverse fornödent materiell som spiker m.v.

Materialanvisningskontoret i Bergen har også Laksevåg som virkeområde. Der er i tilknytning til dette kontor åpnet et kontor under bygningssjefen i Laksevåg, hvor publikum fra skadeströkene i dette herred kan få utlevert og utfylt söknadsskjema for materialer, og hvor disse skjema på-föres attestasjon, hvoretter viderebehandlingen skjer ved materialkontoret i Bergen. M.h.t. materialattestasjonen og hva den har foranlediget henvises til bygningssjefens rap-port (Bilag 6).

Formannen gjorde vedtak om kontantutdeling til de skadelidte i likhet med hva der ble gjort etter 20. april. Utdelingen foretas ved 4. rådmanns kontor som forrige gang. Fungerende rådmann Svencke ble underrettet snarest.

Formannen trådte så i forbindelse med fylkesmannen, og traff med ham avtale om kunngjöring i en ekstraavgave av "Morgenavisen" av de foran omtalte tiltak. Av fylkesmannen mottok formannen melding om at N.S. personale og hirden var

beredt til innsats, og at personalet vilde bli dirigert til samlestasjonene, mens hirden vilde bli satt inn ved siden av T.N. i rydningsstjenesten.

Formannen hadde videre konferanse med sjefen for det sivile luftverns sanitet, doktor Moene, om rådgjerder m.h.t. belegget på det kommunale pleiehjem, hvis bygg var ganske sterkt skadd. Det hadde vært sanitetssjefens tanke å anbringe belegget - som i første omgang var ført over til Konsertpalaet - på samlestasjonen i Domkirkens menighetshus, og et mindre antall (14) var allerede anbrakt foreløpig på stasjonen i Fridalen. Man ble no imidlertid enig om at belegget foreløpig kunde plaseres på Ny-Kronborg skole, dog med forutsetning om snarest evakuering derfra idet skolen er forbeholdt helserådet som reserve epidemistasjon. Se for øvrig sanitetssjefens rapport (bilag 7).

Formannen trådte også i forbindelse med forsynings-sjefen og **foranlediget** at denne traff de nødvendige forføyninger for å skaffe rasjonerte varer til matlagingen til katastroferammete og hjelpemannskaper. Den suppe som tiltrengtes, ble skaffet gjennom Bergensmeieriet, og smørbrød gjennom Hotel Rosenkrantz.

Kl. 10 om formiddagen den 29. oktober mottok formannen melding fra luftvernsjefen om at katastrofeutvalget måtte overta det videre rydningsarbeid fra samme dag kl.12. Herom ga formannen de fornødne underretninger og pålegg til 2. rådmannen og T.N., hvis avdelingsleder direktør Normann ble tilforordnet 2. rådmannens kontor for å holde fornøden kontakt mellom dette og rydningsmannskapene. Ryddingen av gatene var i det vesentligste ferdig etter 8 dager. På brann-tomtene ved Nøstet fortsattes ryddingen godt og vel ut november, likesom denne rydning har trukket etter seg endel ytterligere gaterydding.

På Laksevåg var gateryddingen gjort unna allerede den 31. oktober i den utstrekning at gatene var farbare for kjøring. Arbeidet med ytterligere utbedring av skader som bombenedslag hadde voldt ved dannelse av bombekratre, brudd på vann- og kloakkledninger m.v., drives framleis (primo desember). Tomteryddingen er der ikke gjort noe med idet der ingen mennesker omkom på Laksevåg ved denne ulykken, hvorfor der ikke har vært noen særlig oppfordring for katastrofeutvalget til å ta fatt på dette arbeid.

Således etablertes og virket i store trekk det apparat som skulde til for å sette i gang både den første hjelpen til de skadelidte og opprydningen i de skadde strøk - i den utstrekning disse oppgaver påhviler katastrofeutvalget.

Luftvernets rednings- og rydningsstjeneste var - som det framgår av det foran anførte - på vanlig måte gått forut for katastrofeutvalgets.

~~Den på de i utvalget og i T.N. og i de andre myndighetene som har vært tilknyttet arbeidet, er det utvalget som har vært ansvarlig for arbeidet, og det er utvalget som har vært ansvarlig for arbeidet, og det er utvalget som har vært ansvarlig for arbeidet.~~

I anledning av denne katastrofen meldte seg med fornyet styrke spørsmålet om avakuering. Der forelå allerede på et tidlig tidspunkt etter katastrofen opplysning for formannen at ministerpresidenten vilde gi særlige bestemmelser, hvilke da også kom i lov av 2. november om visse bestemmelser for evakuering. Kort etter mottok formannen nærmere direktiver herom

fra fylkesmannen, som var gitt bemyndigelse av innenriksdepartementet til å foreta det fornødne på departementets vegne.

Hovedbestemmelsen i disse direktiver gikk ut på snarest mulig evakuering av visse deler av befolkningen fra de strøkene i Bergen og Laksevåg som grupperer seg om Puddefjorden, på Laksevågsiden så langt nord-vestover som til Nygårdsvik. Evakueringen skal skje fortrinsvis frivillig. Dog kan visse kategorier av gamle pålegges å evakuere, likeså folkeskolens og enno ikke skolepliktige barn. Der ble likeledes gitt pålegg om oppnevning av et evakueringsutvalg samt oppretting av et kontor for dette.

Formannen hadde oppnevnt et evakueringsutvalg allerede den 30. oktober i forventning om kommende evakueringsbestemmelser, og dette ble da satt inn for den oppgave som var gitt av fylkesmannen. Likeså ble der etablert et evakueringskontor i Nygårds skole og i forbindelse med dette et stødnadskontor for evakuerte - til forberedelse og behandling av alle spørsmål som reiser seg omkring evakueringen, og spørsmålene om stønad etter bestemte retningslinjer av evakuerte ut over de satser som er hjemlet i forordningen av 31. oktober 1940.

Det kan her også nevnes at formannen gjennom fylkesmannen har rettet henvendelse til statsmyndighetene om å få oppnevnt en nemnd med mandat å fastsette priser på hoteller og andre etablissementer som tas i bruk til gjennomføring av evakueringen.

Evakueringsutvalget med kontoret samt stødnadskontoret er kommet i arbeid, og evakueringen er i gang. I skrivende stund er således pleiehjemmets belegg - den ikke sengeliggende del - under evakuering til Framnes, belegget på Solheims gamle hjem er flyttet til Frækhaug, Haraldsplassens sammen med like mange fra private familjer til Adland. Menighetspleiernes og Røde Kors' Barnehjelp, hvis administrasjonsapparat forelå ferdig fra tiden etter 20. april, var igjen kommet i virksomhet etter 4. oktober, og har no fortsatt denne etter 29. oktober. Der er av sa. 3800 innkomne søknader om evakuering av barn behandlet sa. 3400. Sa. 2700 barn er kommet ut av byen ved nevnte organisasjons formidling, mens sa. 500 av de nevnte 3400 har skaffet seg plass under hånden ved familjens egen hjelp. Ved barnehjelpens arbeid er på denne måten Ladegårdens Barneasyl evakuert til Manger og Morgengry Barnehjem på Laksevåg til Alversund. Likeså er Nykirkens Barneasyl evakuert. Plasseringen foretas såvel kolonivis som enkeltvis. Barneevakueringen overvåkes/et særlig for dette øyemed av formannen i katastrofeutvalget oppnevnt utvalg. Se for øvrig rapporter fra Menighetspleiernes og Røde Kors' Barnehjelp (Bilag 8,9, og 10).

I forbindelse med evakueringen har stadsfysikatet tatt opp spørsmålet om hva der særlig skal gjøres med tuberkulose som kommer inn under evakueringen. Slike syke kan ikke plasseres i felleleshusholdninger med andre og heller ikke innlosjeres hos private. Tuberkuloseanstalter i nabofylkene er derfor spurt om hvor mange tuberkulose fra Bergen de kan ta imot, og til innenriksdepartementets helseavdeling er der gjort henstilling om å ha oppmerksomheten henvendt på forholdet og å gi direktiver som kan muliggjøre en eventuell utflytning av tuberkulose fra Bergen. Det gjelder først og framst tuberkulose fra de strøk som fortrinsvis skal evakueres, men henvendelsen peker for så vidt lenger som der fra Lungegårdens sykehus er gjort henvendelse til stadsfysikus om utflytning. Man henviser for øvrig til rapporten fra stadsfysikus (bilag 11).

Som følge av at katastrofen inntrådte på en søndag, meldte der seg visse ønsker med forpleining av folk beordret til innsats. For å møte disse ønsker for framtiden traff formannen foranstaltninger til opprettelse av 3 krisedepoter. Avtale ble truffet gjennom forsyningsjefen med Nygårds Handelsforening om opprettelse av disse depoter, hvor der for påkommende tilfelle skal forefinnes matvarer til 250 personers foreløpige behov på hvert sted.

Da der etter katastrofen den 20. april oppsto atskillige ønsker m.h.t. underbringelse og godtgjørelse til utenbys arbeidere som var blitt beordret hit til utførelse av midlertidig reparasjon på skadde bygninger, har formannen allerede på et tidlig stadium etter siste katastrofe (2. november) trådt i virksomhet med sikte på å få satt ut i livet den da i lengere tid bebudete katastrofetariff. Gjennom kretsmeklingsmannen er der rettet henvendelse til riksmeklingsmannen, og der er da som foreløpig resultat herav kommet til et forslag, som kommunen har gitt forhånds tilsagn om å godta. Forlaget berører imidlertid også krigsskadetrygden for bygninger og finansdepartementet, og saken står da formontlig no på disse, idet man ikke har fått melding enno om noen endelig ordning. Så langt som det er lidd no, vil formontlig katastrofetariffen, om den går i orden, få mindre betydning for heromhandlede katastrofe.

M.h.t. fordelingen av inntømme bidrag skal man meddele at formannen har anbefalt overfor fylkesmannen at hovedutvalget for utdeling som ble oppnevnt av fylket etter 20. april ulykke, også gis i oppdrag å fungere etter 29. oktober og eventuelt senere ulykker som skyldes krigshandling. I forbindelse hermed har formannen henstillet til fylket å gjøre henvendelse til departementet med sikte på å oppnå at staten gir regler for direkte økonomisk støtte til kriserammede, idet for det første de inntømme gaver etter 20. april visstnok for det vesentligste vil gå med til støtte av de dengang rammede, og der for det annet er meget store behov for støtte til dem som ble rammet den 29. oktober - såvidt man skjønnsmessig kan vudere det, hensyn tatt til de bidrag som er kommet inn. For tiden foreligger ikke melding om hva den ovennevnte henstilling til statsmyndighetene har hatt til resultat.

M.h.t. den midlertidige reparasjon av skadde eiendommer springer det straks i øynene at så omfattende som de reparable skadene på hus enn var den 29. oktober, så ligger de dog langt under omfanget av disse skader den 20. april. Arbeidssituasjonen har derfor ligget lettere an denne gangen. På den annen side har materialsituasjonen vært atskillig vanskelig. Byens lagre var for det første meget små, og til å begynne med måtte man låne f.eks. takpapp hos tyske tjenestesteder. Ved henvendelse til næringsdepartementet fikk man tilsagn om hjelp derfra. Men transportsituasjonen har vanskeliggjort materialtilførselen, og forholdet er for øvrig også det, at selv med departementets hjelp er det ikke mer enn det nødorftigste som har stått til disposisjon. Behovet har dog etter materialkontorets opplysning kunnet tilfredsstilles så noenlunde. Særlig takstein og delvis murstein - det gjelder da de permanente reparasjoner - har det vært knapt om, så man har måttet be næringsdepartementet spesielt med henblikk herpå å foranledige at Graverens Teglverk får levere disse materialer til Bergen. Denne levering har nemlig tidligere vært stanset. Man har no fått tilsagn om at Bergen vil bli tilgodesett med endel murstein som A/S Nordag har liggende ved Bø Teglverk i Telemarken.

Der er på grunnlag herav søkt til vedkommende tyske myndighet om en tildeling på 300000 murstein til Bergen. For så vidt taksteinen angår har no næringsdepartementet gitt anvisning på å søke behovet dekket hos Graverens Teglverk. Verkets evne til under de nåværende forhold å kunne tilfredstille behovet er dog visstnok tvilsom. Stillingen er no imidlertid den m.h.t. de midlertidige reparasjoner at disse for Bergens vedkommende stort sett er foretatt. På Laksevåg er forholdet det, at det bare var få eiendommer som ble påført skader som blir gjenstand for reparasjon. Til dels var der totalskade fra før, og til dels var skadene av det omfang at reparasjon antas utelukket.

Tallmessige oppgaver over skader, hjelpeaksjoner m.v. kan på nåværende tidspunkt bare gis ufullstendig.

Man hitsetter:

Skade på personer:

Hittil konstatert 38 døde. Derhos er 2 savnede, som formontlig kan telles med, hvorved man kommer til endelig tall 41.

Behandlet ambulansert ble 97 personer.

Av disse ble 17 innlagt på sykehus.

Eilers innlagt på sykehus 14.

Disse tall berører utelukkende Bergen idet der denne gang ikke kom noen mennesker til skade på Laksevåg.

Skade på bygninger i Bergen:

43 bygninger ble totalt ødelagt.

19 bygninger ble meget sterkt skadd.

295 bygninger mindre skadd, av disse hadde sa. 250

bare glass - og takskader.

Av kommunale bygninger eller bygninger hvis vedlikeholdsutgifter kommunen bærer, ble der skadd sa. 30, herunder gassverkets minste beholder i Jaktevikken, hvorfra der ved anledningen lekket ut 2400 m³ gass.

4 av gassverkets hovedledninger ble brutt, en på 3 steder.

På byens hovedvannledningsnett ble der forårsaket 5 brudd, nemlig 1 i Komediebakken, 1 i Nøstoesmuget, 2 på Engen samt 1 på sjøledningen ved Florida.

På kloakkledningene kom der brudd på hovedledningen

Håkonsgate - Komediebakken.

Reparasjonen av disse brudd har etter oppgave kostet kr. 6.321,78. Reparasjon av hovedvannledningen på Engen og av sjøledningen er dog unntatt idet reparasjon enno ikke er foretatt.

Man henviser for øvrig til rapport fra vannverkssjefen (bilag 12).

Veivesenets arbeid med rydning og reparasjon av gater hadde pr. 16. november kostet kr. 11.048,78 og ventes av veivesenet å komme på ialt kr. 13.000.-.

Noen oversikt over den økonomiske rekkevidde av skadene på bygninger har man enno ikke. Man kan bare oppgi at der er meldt til Krigsskadetrygden for bygninger 510 skader, hvorav 43 er ekspedert; for disse 43 er satt skadetakster til beløp kr. 133.285.- etter prisene av 1940 (hvortil kommer kr. 17.465.- for provisorisk reparasjon). Etter prisene 1944 er takstbeløpet kr. 160.775.-

For Laksevågs vedkommende var skader på bygninger:

24 totalskadda hus (herunder også bygg som ved angrepet den 4. oktober var blitt delvis skadd).

12 sterkt skadda.

14 lettere skadda. Av disse er det 4 som bare har vindus

og takskader.

På ledningsnettene var der 9 brudd på 6 vannledninger, hvorav det vesentligste på 12"- ledningen i Kringsjåveien. Omkostningene med reparasjonene herav foreligger der ikke oppgave over. Lysverkenes ledningsnett hadde også betydelige skader.

Fra Krigsskadetrygden har der ikke kunnet skaffes skadeoppgaver særskilt for 29. oktober idet trygden har ført oppgavene samlet for begge ulykker i Laksevåg. Tallene for begge ulykker stiller seg da slik:

390 skader anmeldt,

47 derav erpedert til samlet skadetakst kr. 873.510.- (prisene av 1940), hvortil kommer kr. 8.100.- for provisorisk reparasjon. Tallene er så meget høyere enn for Bergen da der var større fabrikkbygg som ble ødelegt (f.eks. Kleivdals fabrikk).

M.h.t. igangsatte hjelpeaksjoner kan meddeles:

Bergens kommune stillet til disposisjon kr. 25.000.- til kontanthjelp og lån. Herav er medgått kr. 12.510.-.

Ved Røde Kors' innsamlinger er kommet inn sa.kr. 78.500.-.

Ved innsamling i pressen er kommet inn sa. kr. 9.400.-

Næringslivets komite har mottatt sa. kr. 11.712,82.

Dette beløp utdeles utelukkende til enker.

Gjennom Røde Kors' og N.S.H. er der ved utdeling av klar og sko hjulpet anslagsvis 7000 personer - anslaget satt på grunnlag av den optelling som hittil har funnet sted.

Katastrofeutvalget i Bergen og Laksevåg
i desember 1944.

Alf Johannessen
ordfører.

Herbert Mowinckel